

**UNIVERZA V MARIBORU
PRAVNA FAKULTETA**

URŠKA GRAJ

**SODNO VARSTVO PRAVICE DO SOJENJA
BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA**

Diplomsko delo

Maribor, 2011

UNIVERZA V MARIBORU
PRAVNA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**SODNO VARSTVO PRAVICE DO SOJENJA
BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA**

Študentka: Urška Graj
Številka indeksa: 71168169
Študijski program: UNI – PRAVO
Študijska smer: Civilno procesno pravo
Mentor: dr. Tomaž Keresteš
Komentor: dr. Andrej Ekart

Maribor, januar 2011

ZAHVALA

**moji družini za podporo in potrpežljivost,
prijateljici Petri Kukovec za koristne nasvete,
dr. Andreju Ekartu in dr. Tomažu Kerestešu za strokovno pomoč.**

KAZALO

1. UVOD.....	1
2. PRAVICA DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA.....	3
2.1. POJEM	3
2.2. PRAVNA UREDITEV	6
2.3. PRIMER LUKENDA	11
3. SODNO VARSTVO PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA.....	21
3. 1. POSTOPKI PO ZVPSBNO.....	21
3.1.1. Nadzorstvena pritožba	21
3.1.2. Rokovni predlog	23
3.1.3. Pravično zadoščenje	27
3.1.4. Tožba	30
3.2. PRITOŽBA NA EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE	31
3.2.1. Predhodni postopek	33
3.2.2. Preizkus dopustnosti pritožbe.....	33
3.2.3. Pravno zastopanje	33
3.2.4. Odločanje o kršitvi	34
4. PRIKAZ VARSTVA PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA NA HIPOTETIČNEM PRAKTIČNEM PRIMERU	35
4.1. Osnutek nadzorstvene pritožbe.....	36
4.2. Osnutek rokovnega predloga	38
4.3. Zahteva za pravično zadoščenje	40
4.4. Osnutek tožbe	42
4.5. Osnutek pritožbe na ESČP	45
5. ALI JE UREDITEV SODNEGA VARSTVA PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA UČINKOVITA.....	53
6. ZAKLJUČEK.....	56
7. LITERATURA IN PRAVNI VIRI.....	57
7.1. Literatura	57
7.2. Pravni viri	58
7.3. Sodna praksa.....	58

POVZETEK

Pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja je ustavna kategorija. Prvi odstavek 23. člena Ustave Republike Slovenije (pravica do sodnega varstva) določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Medtem, ko je pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja torej del ustavne pravice do sodnega varstva, pa je pravica do sojenja v razumnem roku del pravice do poštenega sojenja iz 1. odstavka 6. člena Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ta pravica zagotavlja vsakomur, ki je stranka v postopku pred sodiščem, sodno odločitev v razumnem roku. Pojem »razumni rok« je pravni standard, ki se določa glede na okoliščine konkretnega primera. Te okoliščine so predvsem: kompleksnost zadeve v dejanskem in pravnem pogledu, pritožnikovo ravnanje, način, na katerega je bila zadeva obravnavana pred pristojnimi organi in narava spora ter njegov pomen za pritožnika.

V diplomskem delu je predstavljena pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja ter njena pravna ureditev po Ustavi RS, Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja in Evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. V osrednjem delu diplomske naloge je predstavljen tudi postopek za varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja na hipotetičnem praktičnem primeru. V okviru tega so predstavljeni osnutki nadzorstvene pritožbe, rokovnega predloga, zahtevka za pravično zadoščenje, tožbe in pritožbe na Evropsko sodišče za človekove pravice.

Na podlagi dosedanje sodne prakse je ugotoviti, da je Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja doprinesel k učinkovitejšemu varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

KLJUČNE BESEDE: pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, nadzorstvena pritožba, rokovni predlog, pravično zadoščenje
tožba, pritožba na Evropsko sodišče za človekove pravice, učinkovito pravno sredstvo.

ZUSAMMENFASSUNG

Das Recht auf Urteilssprechung ohne unnötige Verzögerung ist eine verfassungsrechtliche Kategorie. Absatz 1 des Artikels 23 der Verfassung der Republik Slowenien (Recht auf Gerichtsschutz) bestimmt, dass jeder das Recht darauf hat, dass über seine Rechte und Pflichten sowie Anklagen gegen ihn ohne unnötige Verzögerung ein unabhängiges, unvoreingenommenes und ein gesetzlich begründetes Gericht entscheidet. Während das Recht auf Urteilssprechung ohne unnötige Verzögerung also Teil des verfassungsrechtlichen Rechts auf Gerichtsschutzes darstellt, ist das Recht auf Urteilssprechung in einer vernünftigen Frist Teil des Rechts auf eine ordentliche Urteilssprechung gemäß Absatz 1 des Artikels 6 der Europäischen Konvention über den Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten. Dieses Recht sichert jedem, der als Partei in einem gerichtlichen Prozess auftritt, eine gerichtliche Entscheidung in einer vernünftigen Frist zu. Der Begriff »vernünftige Frist« ist ein Rechtsstandard, der je nach den gegebenen Umständen im konkreten Fall festgestellt wird. Diese Umstände sind vor allem: die Komplexität der Angelegenheit aus tatsächlicher sowie rechtlicher Sicht, das Verhalten des Beschwerdeführers, die Art und Weise, auf welche die Angelegenheit vor den verantwortlichen Behörden behandelt wurde und die Natur des Rechtsstreits sowie dessen Bedeutung für den Beschwerdeführer.

In der Diplomarbeit wird das Recht auf Urteilssprechung ohne unnötige Verzögerung sowie dessen rechtliche Regelung gemäß der Verfassung der Republik Slowenien, des Gesetzes über das Recht auf Urteilssprechung ohne unnötige Verzögerung sowie der Europäischen Konvention über den Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten behandelt. Im Hauptteil der Diplomarbeit wird auch das Verfahren für den Schutz des Rechtes auf Urteilssprechung ohne unnötige Verzögerung an einem hypothetischen, praktischen Fall aufgezeigt. In diesem Rahmen werden auch Entwürfe einer Kontrollklage, eines Fristantrags, eines Antrags auf billige Genugtuung sowie einer Klage und eines Einspruchs an das Europäische Gericht für Menschenrechte vorgestellt. Aufgrund der bisherigen Rechtspraxis muss festgestellt werden, dass das Gesetz über den Schutz des Rechtes auf Urteilssprechung ohne unnötige Verzögerung zu einem wirksameren Schutz des Rechtes auf Urteilssprechung ohne unnötige Verzögerung beigetragen hat.

SCHLÜSSELWÖRTER: Recht auf Urteilssprechung ohne unnötige Verzögerung, Gesetz über den Schutz des Rechtes auf unnötige Verzögerung, Europäische

Konvention über den Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten, Kontrollklage, Fristantrag, billige Genugtuung, Klage, Einspruch an das Europäische Gericht für Menschenrechte, wirksames Rechtsmittel

KRATICE IN OKRAJŠAVE

- ZVPSBNO - Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja
- Ustava RS - Ustava Republike Slovenije
- EKČP - Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin
- ESČP - Evropsko sodišče o varstvu človekovih pravic
- ZUS - Zakon o upravnem sporu
- ZUstS - Zakona o ustavnem sodišču
- ZVPSBNO-A - Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja
- ZPP - Zakona o pravnem postopku

1. UVOD

V diplomski nalogi z naslovom Sodno varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja bo predstavljen potek postopka v zvezi z uveljavljanjem pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, ko je le-ta stranki kršena. Vodilo bo predstavljal leta 2006 sprejeti Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (Uradni list RS, št. 49/06 z dne 12.5.2006, v nadaljevanju ZVPSBNO), ki ta postopek v svojih določbah natančno opisuje. V tej zvezi bo upoštevana tudi Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91 s spremembami, v nadaljevanju Ustava RS), drugi zakoni in predpisi ter Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju EKČP).

V drugem poglavju bo najprej predstavljen sam pojem pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. EKČP namreč govori o pravici do poštenega sojenja, v katero spada tudi termin »razumni rok«, medtem ko ZVPSBNO naziva pravico s terminom »pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja«. Drugo podpoglavje drugega poglavja bo zajemalo njeno pravno ureditev. Temeljne določbe izhajajo iz Ustave RS, nekoliko drugače pa iz EKČP. Podrobno pa je ta pravica urejena v ZVPSBNO. V tretjem podpoglavju drugega poglavja bo predstavljen primer Lukenda, saj je bil prav ta primer vzrok za spremembo zakonodaje. Slovenijo je preko odločbe Evropskega sodišča o varstvu človekovih pravic (v nadaljevanju ESČP) obvezal, da ukrene vse potrebno v smeri zmanjševanja in odprave sodnih zaostankov na slovenskih sodiščih. Zahteval je sprejem programa zmanjševanja sodnih zaostankov, po katerem se bodo morali ravnati slovenski organi pri reševanju posameznih zadev. Prav tako pa bodo vzporedno s tem na kratko predstavljeni še nekateri drugi primeri, v katerih je bila Republika Slovenija obravnavana pred ESČP zaradi kršitve 6. in 13. člena EKČP.

Tretje poglavje bo namenjeno predstavitvi postopka po ZVPSBNO oziroma sodnemu varstvu obravnavane pravice. V prvem podpoglavju tretjega poglavja bo predstavljen postopek po ZVPSBNO. Ta se začne z nadzorstveno pritožbo, nadaljuje z rokovnim predlogom ter zahtevo za pravično zadoščenje in nazadnje se lahko konča še s tožbo. V naslednjem podpoglavju tretjega poglavja bo predstavljen postopek s pritožbo pred Evropskim sodiščem za varstvo človekovih pravic. Začne se s predhodnim postopkom, kateremu sledi preizkus dopustnosti pritožbe, pravno zastopanje pred Evropskim sodiščem za človekove pravice in se konča z odločanjem o sami kršitvi.

Četrto poglavje bo vsebovalo prikaz varstva pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja na hipotetičnem praktičnem primeru. Prikazan bo potek postopka v praksi z opisom vlog, ki morajo biti vložene, da lahko stranka zahteva varstvo svoje pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja.

V petem poglavju bodo predstavljene ugotovitve o tem, ali je ureditev sodnega varstva pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja učinkovita. V tem kontekstu se išče tudi odgovor na vprašanja, ali je postopek prijazen za stranke obravnavanega postopka, ali je dejansko hitrejši in kakšne posledice ima za stranke.

2. PRAVICA DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA

2.1. POJEM

Pravica do sojenja brez nepotrebne odlašanja je sestavni del ustavne pravice do sodnega varstva, torej ustavna kategorija. Pravica do sojenja v razumnem roku pa je del pravice do poštenega sojenja iz 1. odstavka 6. člena EKČP. Glede te pravice je pred strasbourškimi organi že izoblikovana zelo bogata sodna praksa in prav kršitev te pravice je doslej največkrat povzročila obsodbo države pogodbenice pred ESČP¹. Prvi odstavek 23. člena Ustave RS (pravica do sodnega varstva) določa: "Vsakdo ima pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebne odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče."

Republiko Slovenijo od 28. 06. 1994 zavezuje tudi EKČP, ki v prvem odstavku 6. člena (Pravica do poštenega sojenja) določa: "Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnihkoli kazenskih obtožbah zoper njega pravično in javno ter v razumnem roku odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče."

Pojem "nepotrebno odlašanje" iz prvega odstavka 23. člena Ustave RS je strožji oz. širši od pojma "razumni rok" iz prvega odstavka 6. člena EKČP. Takšno je bilo mnenje Hinka Jenulla leta 2003.² Morda bi se lahko zagovarjalo stališče, da izraz »nepotrebno odlašanje« pomeni težje dokazno breme na strani sodišča (z vidika dokazovanja, da je bilo odlašanje potrebno) kot izraz »razumni rok«.³ Ob presoji razumnega roka mora zato ESČP upoštevati, da 6. člen EKČP lahko zahteva le takšno pospešitev postopka, ki je še združljiva z zahtevano kvaliteto sodnega varstva (*proper administration of justice*).

⁴ Iz odločb ESČP pa izhajajo, da je treba najti ustrezno ravnovesje med hitrostjo postopka in jamstvi v postopku.⁵

V civilnih pravnih postopkih ni težko opredeliti trenutka, ki ga je treba šteti kot začetek postopka, v katerem naj bi bila kršena že omenjena pravica – to je trenutek

¹ Galič A., Ustavno civilno procesno pravo, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 339.

² Jenull H., Zagotavljanje sojenja v razumnem roku de lege lata in de lege ferenda, Pravna praksa, št. 13/03 – Priloga, GV Založba, 2003, str. I-X, predvsem str. I-II.

³ Pavlin P., Pregled vsebine Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, Pravosodni bilten 1/2008, Letnik XXIX, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str. 14.

⁴ Odločba ESČP v zadevi Boddaer proti Belgiji, A 235-D, št. 65/1991/317/389.

⁵ Odločba ESČP v zadevi Koenig proti Nemčiji, A 27, št. 6232/73.

vložitev tožbe.⁶ Kadar je kljub že obstoječemu sporu glede neke civilne pravice predpisan obvezen predhodni upravni postopek kot procesna predpostavka za vložitev tožbe pred sodiščem, pa je potrebno kot začetek relevantnega roka šteti sprožitev tega postopka.⁷ Prav tako je v primeru, ko sam sodni postopek teče brez zastojev, pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja lahko prekršena, če je bila stranka prisiljena nerazumno dolgo čakati na opravo dejanja, ki je pogoj za vložitev tožbe. Kot zaključni trenutek pri presoji trajanja sodnega postopka pa je treba šteti trenutek izdaje (ali vročitve) odločbe sodišča, ki je na zadnji stopnji pristojno odločati (*determination*) o civilni pravici. Poleg tega sodna praksa ESČP uveljavlja stališče, da je ob presoji kršitev pravice do sojenja v razumnem roku tudi izvršilni postopek treba všteti v čas trajanja postopka. Šele z izvršbo pravica do sodnega varstva doseže svoj namen. Prav tako je tudi postopek z ustavno pritožbo pred Ustavnim sodiščem lahko neposredno odločilen za odločitev o neki civilni pravici. Ob tem pa ESČP dodaja, da glede na naravo in pomen odločanja Ustavnega sodišča ni mogoče vedno vztrajati pri zahtevi po brezizjemnem obravnavanju zadev po vrstnem redu. Kriteriji presoje glede Ustavnega sodišča zato niso enaki kot glede zamud v rednem sodstvu.⁸ ESČP lahko presoja kršitve pravice do sojenja v razumnem roku tudi že pred zaključkom postopka, v katerem naj bi bila ta pravica kršena. EKČP presoje ESČP ne omejuje na primere, ko do kršitve EKČP pride s pravnim aktom, pač pa na kakršenkoli način. Edini pogoj, ki se zahteva, je izčrpanje pravnih sredstev. Pritožniku ob kršitvi pravice do sojenja v razumnem roku zato ni treba čakati na pravnomočen zaključek sodnega postopka, ampak lahko kršitev te pravice pred strasburškimi organi uveljavlja takoj, ko je »doma« izčrpal vsa pravna sredstva za zagotovitev pravice do sojenja v razumnem roku. Podrobnejša konkretizacija pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja se z vidika postopka in meril za njeno varstvo ter pravičnega zadoščenja v primerih njene kršitve ureja z ZVPSBNO. Pravni red Republike Slovenije je sicer že pred tem zakonom poznal določena sodnouppravna sredstva ter možnost sodnega varstva ustavne pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, vendar pa ta sredstva v smislu učinkovitega pravnega sredstva dejansko niso bila dovolj učinkovita.⁹ Namreč, že od leta 1896 pozna pravni red Republike Slovenije tradicionalno sredstvo za varstvo pravice stranke

⁶ Odločba ESČP v zadevi Bock proti Nemčiji, A 150, 41604/98.

⁷ Odločba v zadevi Koenig proti Nemčiji, A 150, 6232/73.

⁸ Galič A., Ustavno civilno procesno pravo, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 341.

⁹ Klačinski M., Pravica do sojenja v razumnem roku in projekt Lukenda, URL: <http://www.academia.si/clanek/5-pravica-do-sojenja-v-razumnem-roku/stran-1.html> (15.12.2010).

sodnega postopka do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Gre za sodnoupravno sredstvo nadzorstvene pritožbe, ki je bila v slovenski pravni sistem, kot že omenjeno, prvič uvedena leta 1896, in sicer v Zakonu o ureditvi sodišč Avstrije. V besedilu navedenega zakona iz leta 1896 je bilo določeno, da se pritožbe »udeležencev« zoper sodišča, predstojnike sodišč in sodnike zaradi odreke ali zakasnitve pravosodja (zavlačevanja reševanja zadeve) vložijo pri predstojniku neposredno nadrejenega sodišča. Vse ne očitno neutemeljene pritožbe se pošljejo kritiziranemu sodišču ali sodniku, ki mora v določenem roku ustreči pritožbi in o tem pripraviti poročilo ali pa sprožiti zadržke, ki to preprečujejo. V vsak poziv, ki se pošlje sodišču, se lahko vključi tudi grožnja, da bodo uvedeni disciplinski ukrepi. Pritožbe zoper sodišča višje stopnje in Kasacijsko sodišče se vložijo pri teh sodiščih, pritožbe zoper predsednike sodišč pa na Ministrstvo za pravosodje. Nadzorstvena pritožba je tako torej tradicionalno pomenila poziv stranke oziroma njeno opozorilo nadzorni oblasti, naj po nadzorstveni pravici ukrepa zoper neko delovanje ali nedelovanje podrejenega ali nižjega državnega organa. Šlo je torej za notranjepravno sredstvo, ki je bilo le minimalno formalizirano.¹⁰

Sodna praksa ESČP, katero povzema tudi naše Ustavno sodišče, stoji na stališču, da se razumnost roka za sodno odločitev (standard potrebnega odlašanja) določa glede na okoliščine konkretnega primera. Te okoliščine so predvsem: kompleksnost zadeve v dejanskem in v pravnem pogledu, pritožnikovo ravnanje, način, na katerega je bila zadeva obravnavana pred pristojnimi organi in narava spora ter njegov pomen za pritožnika.

Po stališču ESČP je pravica do sojenja v razumnem roku izjemnega pomena za kvaliteto sodnega postopka. Država je tista, ki nosi odgovornost za t. i. objektivno stanje zaostankov na sodiščih, kar je lahko podlaga za obsodbo zaradi kršitve obravnavane pravice s strani ESČP. Za kršitev pravice do sojenja v razumnem roku (času) in še dodatno pravico do pravnega varstva (13. člen ESČP) gre tudi, kadar država nima zagotovljenega sodnega varstva za primere kršitve pravice do sojenja v razumnem roku. Sodbe ESČP so vplivale tudi na zakonodajne reforme (procesne in organizacijske) držav pogodbenic, katerih namen je bil zagotoviti pospešitev sodnih postopkov in s tem skladnost z zahtevami 6. člena EKSCP. Zahteva, da mora sodišče odločati v razumnem roku, je izraz načela vladavine prava.¹¹ Države so dolžne svoje pravne sisteme

¹⁰Pavlin P., Pregled vsebine Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, Pravosodni bilten 1/2008, Letnik XXIX, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str. 15.

¹¹Galič A., Ustavno civilno procesno pravo, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 339.

organizirati tako, da bo zagotovljena uresničitev pravice do sojenja v razumnem roku.¹² Prav to pa je odgovornost vseh vej oblasti, ne samo sodne.¹³

2.2. PRAVNA UREDITEV

Vse do leta 2007 v Sloveniji nismo imeli konkretnega oprijemljivega zakonodajnega akta, ki bi zagotavljal pravico do sojenja brez nepotrebne odlašanja. Na to pravico, ki pripada strankam sodnega postopka, v primeru, ko se zadeva na sodišču obravnava »nerazumno dolgo časa«, so se stranke lahko sklicevale preko drugih predpisov in določb posameznih zakonov. Na tem mestu je potrebno izpostaviti Zakon o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 50/1997 z dne 18.8.1997, v nadaljevanju ZUS). Na podlagi slednjega zakona je lahko stranka v skladu z določbo 3. odstavka 1. člena ZUS¹⁴ vložila tožbo v upravnem sporu. Z njo je uveljavljala, da ji je poseženo v ustavno pravico do sodnega varstva (23. člen Ustave RS), ki zajema tudi pravico do sojenja v razumnem roku. V 3. odstavku 28. člena ZUS so bile predpisane obvezne sestavine tožbe.¹⁵ Tožba je bila ugotovitevne narave, z njo pa je bilo mogoče uveljavljati tudi odškodnino na podlagi 1. odstavka 62. člena ZUS.¹⁶ Kot bo razvidno iz kasnejših izvajanj pa je ESČP v odločbah ugotovilo, da gre za neučinkovito pravno sredstvo. Nadzorstveno pritožbo, ki kakor navedeno izhaja že iz 18. stoletja, je najprej v Sloveniji urejal Zakon o sodiščih (Uradni list RS, št. 23/2005 z dne 10. 3. 2005) v 72. členu.¹⁷

S pričetkom veljavnosti ZVPSBNO (1.1.2007) je prenehal veljati 72. člen Zakona o sodiščih. Iz 73. člena slednjega zakona pa smiselno izhaja, da se odslej nadzorstvena pritožba in rokovni predlog obravnavata v skladu z ZVPSBNO. Danes v prvi vrsti zagotavlja pravico do sojenja v razumnem roku Ustava RS v 23. členu, ki, kot že

¹² Odločba ESČP v zadevi Molnarova in Kocharova proti Slovaški, z dne 4.3.2003, št. 44965/98.

¹³ Odločba ESČP v zadevi Martinas Moreira proti Portugalski, A 143, 21/1987/144/198.

¹⁴ Navedena določba se glasi: »(3) V upravnem sporu odloča sodišče o zakonitosti posamičnih aktov in dejanj, s katerimi se posega v ustavne pravice posameznika, če ni zagotovljeno drugo sodno varstvo«.

¹⁵ Navedena določba se glasi: » 3) Če se s tožbo zahteva ugotovitev, da je bilo izvršeno posamično dejanje oziroma zahteva prepoved izvrševanja posamičnega dejanja, s katerim se posega v ustavne pravice posameznika, je treba v tožbi navesti dejanje, kje in kdaj je bilo storjeno, organ ali uradno osebo, ki je to storila, dokaze o tem ter zahtevek, naj se poseg v ustavne pravice ugotovi, odpravi oziroma prepove«.

¹⁶ Navedena določba se glasi: »(1) V upravnem sporu iz tretjega odstavka 1. člena tega zakona sme sodišče ugotoviti nezakonitost akta ali dejanja, prepovedati nadaljevanje posamičnega dejanja, odločiti o tožnikovem zahtevku za povrnitev škode in določiti, kar je treba, da se odpravi poseg v ustavne pravice in vzpostavi zakonito stanje«.

¹⁷ Navedena določba se glasi: »72.člen ZS:«Stranka, ki meni, da sodišče krši njeno pravico do sojenja brez nepotrebne odlašanja, lahko na predsednika sodišča, ki obravnava njeno zadevo, naslovi pritožbo zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja (v nadaljnjem besedilu: nadzorstvena pritožba)«.

omenjeno, določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče.

Ministrstvo za pravosodje je v letu 2006 pripravilo ZVPSBNO. Državni zbor Republike Slovenije ga je sprejel dne 26. 04. 2006. Navedeni zakon je bil v Normativnem programu Ministrstva za pravosodje za leto 2006 sicer poimenovan kot Zakon o zagotavljanju pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Kljub temu je 1. januarja 2007 stopil v veljavo pod imenom Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

V času sprejemanja ZVPSBNO je sovpadlo več okoliščin na področju potrebe normativnega urejanja vprašanja sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Republika Slovenija ni bila edina evropska država, ki se je soočala s številnimi sodnimi zaostanki. Na ESČP so bile sprejete številne odločitve, ki so ugotovljale kršitve v posameznih državah in države so se različno odzvale na reševanje tega vprašanja. Pri tem je predvsem pomembna odločitev v zadevi Soč proti Hrvaški.¹⁸ V letu 1998 je ESČP odločalo v zadevi Belinger proti Sloveniji¹⁹, v kateri sta pritožnika zatrjevala kršitev pravice do sojenja v razumnem roku v civilnem postopku. Ta primer v času vložitve pritožbe na ESČP še ni bil končan. V tej zadevi je ESČP zavrnilo preliminarni ugovor vlade o nedopustnosti pritožbe zaradi neizčrpanja domačih pravnih sredstev. Ponovilo je razloge, sprejete v zadevi Kudla proti Poljski²⁰, ko je ESČP prvič zavzelo stališče, da je potrebno vprašanje, ali je bil pritožnik v posameznem primeru za odločitev o svojih civilnih pravicah in obveznostih ali kazenski obtožbi deležen sojenja v razumnem roku, obravnavati ločeno od vprašanja ali mu je bilo po domačem pravu na voljo učinkovito pravno sredstvo za uveljavitev te pravice. Tu je poudarilo, da vedno večje število kršitev pravice do sojenja v razumnem roku terja pozorno obravnavanje nevarnosti nezagotavljanja učinkovitih pravnih sredstev za varstvo pravice do sojenja v razumnem

¹⁸Odločba ESČP v zadevi št. 47863/99. Proti Republiki Hrvaški je pritožnik zatrjeval kršitev 13. člena EKČP, ker da ni imel učinkovitega pravnega sredstva, glede vprašanja pretirane dolžine že zaključenega civilnega postopka. Vlada je ugovarjala, da je imel možnost vložitve ustavne pritožbe po 63. členu Zakona o ustavnem sodišču, ki omogoča stranki, da v zvezi z dolžino postopka vloži ustavno pritožbo še pred izčrpanjem drugih pravnih poti. Republika Hrvaška je leta 2002 sprejela spremembe Ustavnega zakona o Ustavnem sodišču Republike Hrvaške, s katerim je bilo določeno, da je Ustavno sodišče prva in zadnja instanca za presojanje kršitev pravice do sojenja v razumnem roku. Posledično je enormno naraslo število zadev pred Ustavnim sodiščem (leta 2001 vloženi 42 ustavnih pritožb, leta 2004 vloženi 923 ustavnih pritožb). Po mnenju ESČP pa ni bilo nobene sodne prakse, ki bi potrjevala vladni argument, da bi 63. člen predstavljal učinkovito pravno sredstvo za dolžino že zaključenih civilnih postopkov.

¹⁹Odločba ESČP v zadevi št. 42320/98, odločitev o dopustnosti pritožbe z dne 2.10.2001 (sledila je prijateljska poravnava z dne 13.6.2002).

²⁰Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-65/05-12.

roku. Prav tako je v zadevi Belinger proti Sloveniji ugotovilo, da upravnega spora in ustavne pritožbe ni mogoče šteti za učinkovito pravno sredstvo, to je pravno sredstvo, ki je pritožniku v ustreznem času dopustno tako v teoriji kot v praksi ter je pritožniku sposobno nuditi ustrezno zadoščenje in razumne možnosti za uspeh. Tudi teorija se je postavila na stališče, da morajo biti pravna sredstva učinkovita.²¹

Vse navedeno je upoštevalo Ustavno sodišče RS v odločbi z dne 22.9.2005 U-I-65/05-12. V tej je ugotovilo, da je Zakon o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 50/97, 65/97 – popr. in 70/2000, v nadaljevanju ZUS) v neskladju z Ustavo RS. Državnemu zboru je naložilo, da v roku enega leta od objave odločbe v Uradnem listu odpravi ugotovljeno neskladje. Ustavno sodišče je na podlagi prvega odstavka 48. člena Zakona o ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94, v nadaljevanju ZUstS) sprejelo ugotovitveno odločbo, ker je šlo za primer, ko zakonodajalec določnega vprašanja, ki bi ga moral urediti, ni uredil. Kar se tiče vprašanja pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, je Ustavno sodišče menilo, da ga zakonodajalec lahko uredi v ZUS ali pa v drugem zakonu. Tako je bila s citirano odločbo Ustavnega sodišča dejansko podana dolžnost državnega zbora, da uredi učinkovito pravno sredstvo glede vprašanja sojenja brez nepotrebnega odlašanja, da bi s tem zadostil zahtevi 23. člena Ustave RS in 6. člena EKČP. Predvsem pa, da bo zadeva urejena tako, da bo šlo za učinkovito pravno sredstvo. Namen ZVPSBNO je torej izvršiti odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije glede pobude za oceno ustavnosti Zakona o upravnem sporu (Uradni list RS, št. 50/97, 65/97 – popr. in 70/2000, v nadaljevanju ZUS -1). V ZUS-u je bilo med drugim odločeno, da je navedeni Zakon o upravnem sporu v neskladju z Ustavo Republike Slovenije,²² saj je bistveni sestavni del pravice do sodnega varstva, tudi pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, ki zagotavlja stranki v sodnem postopku, da bo lahko v razumnem roku s sodnim varstvom uveljavila svoje pravice. Med drugim je bilo odločeno tudi, da je potrebno z zakonom zagotoviti primerno (pravično) zadoščenje, ki pripada tisti stranki sodnega postopka, kateri je bila pravica kršena v že končanem sodnem postopku. Cilj citiranega zakona je tudi izvršiti določbe sodbe ESČP v primeru Lukenda proti Sloveniji, kjer je bilo odločeno, da Republika

²¹Jenuil H., Zagotavljanje sojenja v razumnem roku de lege lata in de lege ferenda, Pravna praksa, št. 13/2003, GV Založba, Ljubljana, 2003 in Galič Aleš, Pravica do poštenega sojenja v pravnem postopku: Prikaz s poudarkom na praksi Evropskega sodišča za človekove pravice ter slovenskega in nemškega ustavnega sodišča - doktorska disertacija, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 1998, predvsem str. 338-352.

²² Odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-65/05, 22.9.2005.

Slovenije ne zagotavlja učinkovitega pravnega sredstva za varstvo pravice do sojenja v razumnem roku. Ta odločba je bila na ESČP sprejeta dne 6.10.2005, torej kmalu po odločitvi Ustavnega sodišča.

Poglavitni cilj predloga zakona je bil določiti učinkovito pravno sredstvo, ki bo strankam v sodnih postopkih omogočil varstvo pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja. Predlog zakona predvideva uveljavljanje "reparacij" zaradi kršitve ustavne pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja. S pojmom "reparacije" sta mišljena pospešitvena elementa (nadzorstvena pritožba in rokovni predlog) ter določbe o pravičnem zadoščenju. Nadaljnji cilj predloga zakona je bil zagotoviti čimbolj natančno zakonsko podlago, ki bo sodiščem dala možnost, da lahko ustrezno odločajo v sodnih postopkih po tem zakonu, ob upoštevanju določene mere fleksibilnosti, ki je potrebna glede na uporabo pravnega instituta "sojenje brez nepotrebne odlašanja" oziroma "sojenje v razumnem roku" in glede na konkretne okoliščine konkretnega primera. Prav tako je bil v predlogu naveden kot cilj zakona stimuliranje strank v sodnih postopkih, da dejansko tudi same aktivno sodelujejo pri varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja (vložitev nadzorstvene pritožbe kot pogoj za vložitev rokovnega predloga, uspešna nadzorstvena pritožba ali uspešni rokovni predlog kot pogoj za vložitev zahteve za pravično zadoščenje, zastaralni roki za nepremoženjsko škodo).

Poglavitne rešitve, ki bi jih prinesel ZVPSBNO po predlogu zakona, so sledeče:

Določitev pospešitvenih elementov – stranka sodnega postopka namreč vložijo nadzorstveno pritožbo ali rokovni predlog (pritožbeno sredstvo), tako da pristojni sodni organ (predsednik istega ali višjega sodišča) doseže dejansko pospešitev reševanja zadeve, glede katere se je stranka pritožila. Predlog ureja tudi vprašanje pravičnega zadoščenja za kršitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja –odškodnine in objave sodbe.

Nadzorstveno pritožbo zaradi kršitve sojenja brez nepotrebne odlašanja je po predlogu zakona možno vložiti pri predsedniku sodišča, pri katerem se strankina zadeva obravnava.²³ Predpisani so tudi ukrepi predsednika sodišča glede zagotovitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja. Če stranka ni zadovoljna z odločitvijo predsednika sodišča, se lahko sproži postopek o rokovnem predlogu kot neke vrste posebni pritožbeni postopek zoper neodločitev ali neustrezno odločitev o nadzorstveni pritožbi.

²³ Klačinski M., Pravica do sojenja v razumnem roku in projekt Lukenda, URL: <http://www.academia.si/clanek/5-pravica-do-sojenja-v-razumnem-roku/stran-1.html> (15.12.2010).

O vprašanju, ali je prišlo do kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja odloča predsednik višjega sodišča, v katerega sodno območje spada nižje sodišče. Zoper sklep predsednika sodišča o vloženem rokovnem predlogu ni dovoljeno vložiti pritožbe. Vložiti pa je možno ustavno pritožbo na Ustavno sodišče Republike Slovenije po Zakonu o Ustavnem sodišču (Ur.l. RS, št. 15/1994, v nadaljevanju ZUstS).

Predlog zakona je določal tudi razlago, kdaj gre za kršitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Glede meril so določbe predloga zakona precej določne, so pa glede na t. i. "naravo stvari" tudi ustrezno "fleksibilne", saj npr. sama kršitev nekega zakonskega roka za opravo določenega procesnega dejanja ali zaključek postopka ne predstavlja nujno tudi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, ker je potrebno upoštevati tudi vpliv posebnih oziroma konkretnih okoliščin v konkretni zadevi (npr. odsotnosti stranke s procesnih dejanj, težavnost in zapletenost zadeve, število strank v zadevi, nasprotujoča izvedenska mnenja itd...). V predlogu je bila predvidena posebna oblika nepremoženjske škode, pri kateri je nadomestilo denarna odškodnina ali pisna izjava o ugotovljeni kršitvi pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja oziroma objava sodbe o tej kršitvi. Odškodnina za nepremoženjsko škodo je omejena od 300 EUR do največ 5000 EUR. Za odločanje o zahtevkih glede pravičnega zadoščenja je najprej določena pristojnost Državnega pravobranilstva, nato pa, če izvensodna poravnava ne uspe, odloča o teh zahtevkih pristojno sodišče.

Povzeti je, da je v skladu s predlaganimi rešitvami v predlogu glavni namen ZVPSBNO pospešiti sodne postopke v primeru, ko se bo stranka pritožila, da časovno trajanje reševanja njene zadeve na sodišču pomeni kršitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja ter ji zagotoviti pravično zadoščenje, če se ugotovi kršitev. Namen navedenega zakona pa sam po sebi ni sistemska odprava sodnih zaostankov, ampak konkretna pomoč vsaki stranki konkretnega sodnega postopka, da s t.i. »posebnimi« pravniimi sredstvi doseže pospešitev reševanja njene zadeve na sodišču, torej, da se bodo zadeve na sodiščih reševale brez nepotrebnega odlašanja. V skladu s predstavljenimi rešitvami v predlogu zakona je bil nato leta 2006 sprejet ZVPSBNO. Bil je tudi že enkrat noveliran.

V letu 2009 je bila sprejeta novela ZVPSBNO (ZVPSBNO-A, Ur.l. RS, št. 58/2009). Sprejeta je bila odločba Ustavnega sodišča RS (Ur.l. RS, št. 30/2010) o ugotovitvi, da je 25. člen ZVPSBNO v neskladju z Ustavo v kolikor ne ureja tudi položaja oškodovancev, katerim je kršitev pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja prenehala pred 1. 1. 2007, pa do takrat niso vložili zahteve za pravično zadoščenje na

mednarodno sodišče. Drugi odstavek navedene odločbe zavezuje Državni zbor, da mora ugotovljeno neskladje odpraviti v roku šestih mesecev po objavi te odločbe v Uradnem listu Republike Slovenije.

Na vsebino ZVPSBNO je posredno vplivala tudi novela Zakona o dohodnini (ZDoh-2, Ur.l. RS, št. 117/2006). V določbi 7. odstavka 27. člena ZDoh-2 je določeno, da se dohodnine ne plača od odškodnine za nepremoženjsko škodo, prejete v skladu z določbami zakona, ki ureja varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

Na mednarodni ravni je najpomembnejši vir, ki od 28.6.1994 zavezuje Republiko Slovenijo, EKČP. Ta v 6. členu, »Pravica do poštenega sojenja«, določa, da ima vsakdo pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih ali o kakršnikoli kazenski obtožbi zoper njega pravično in javno ter **v razumnem roku** odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče. V nadaljevanju besedila 6. člena EKČP pa so določila, ki se nanašajo na javnost izrečene sodbe z izjemami, ki so taksativno navedene ter določbe o pravicah osebe, ki je obdolžena kaznivega dejanja. EKČP ureja najučinkovitejši mehanizem nadzora nad izvajanjem mednarodne pogodbe o človekovih pravicah v sodobnem mednarodnem pravu. Sistem nadzora nad izvajanjem EKČP se je korenito spremenil na podlagi 11. protokola k EKČP.²⁴ Deset let po sprejemu omenjenega instrumenta je bil sprejet še en protokol- 14. protokol, katerega namen je bil dodatno poglobiti začeto reformo ESČP.

2.3. PRIMER LUKENDA IN DRUGI PRIMERI OBSODB SLOVENIJE PRED ESČP

Konec leta 2004 je bilo v Sloveniji 567.000 sodnih zaostankov, po besedah ministra je bilo od tega 310.000 vsebinskih zaostankov, pri katerih je reševanje potekalo predolgo. Projekt Lukenda so poimenovali po Franju Lukendi. Slednji je uspel s pritožbo na Evropskem sodišču za človekove pravice zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku. Dejansko stanje tega primera²⁵ je sledeče:

Pritožnik Franjo Lukenda se je dne 6.1.1994 poškodoval pri delu v rudniku lignita. Zaradi te poškodbe je postal invalid in prejemal invalidnino. Delodajalec, pri katerem je bil zaposlen, je imel zanj sklenjeno nezgodno zavarovanje pri Zavarovalni družbi T. Njegova invalidnost je bila ocenjena na 13%. Zavarovalnica T mu je v letih 1994, 1995

²⁴ Murgel J., Sprejet 14. protokol k EKČP, Pravna praksa 18 -19/2004, letnik 23, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 40.

²⁵ Odločba ESČP v zadevi št. 23032/02, z dne 6.10.2005.

in 1996 plačevala delno invalidnino. Dne 30.12.1998 je pritožnik vložil civilno tožbo na Okrajno sodišče v Celju proti Zavarovalnici T, s katero je zahteval 7% povečanje invalidnine na podlagi medicinskega izvedenskega mnenja. Nato je 26. avgusta 1999 vložil pripravljalne vloge in dodatne dokaze ter pozval sodišče, da naj določi neodvisnega izvedenca medicinske stroke, kateri bo ugotovil stopnjo invalidnosti. Nadaljnje pripravljalne vloge in dokazne listine je pritožnik vložil še 13.10.1999, 16.11.2000, 27.2.2002, 9.4.2002, 17.4.2002 in 30.5.2002. Prvi narok za glavno obravnavo je potekal dne 7.11.2000. Na njem je sodišče ugodilo predlogu pritožnika po postavitvi izvedenca medicinske stroke, kljub temu pa do določitve izvedenca ni prišlo. Dne 23.11.2000 je pritožnik od sodišča zahteval, da naj izda sklep o določitvi izvedenca medicinske stroke. Šele 28.11.2000 je sodišče določilo izvedenca medicinske stroke. Izvedenec je izvedeniško mnenje predložil sodišču 26.4.2001. Dne 25.5.2001 je pritožnik v pripravljalni vlogi povečal svoj zahtevek tako, da je uveljavljal še nadaljnjega 2,5% invalidnosti. V posledici tega je dne 10.7.2001 s pripravljalno vlogo zahteval, da izvedenec medicinske stroke izdela dodatno mnenje. Šele dne 16.10.2001 je sodišče na naroku odločilo, da bo potrebno pridobiti dodatno mnenje izvedenca. Zaradi navedenega je sodišče dne 23.11.2001 ponovno določilo istega izvedenca in mu naročilo da pripravi dodatno izvedensko mnenje. Slednje je bilo sodišču predloženo dne 11.2.2002. Z vlogo z dne 9.4. in 30.5.2002 je pritožnik zahteval razpis naroka za glavno obravnavo. Narok je bil razpisan dne 25.9.2002 in je sodišče na njem odločilo, da bo sodbo izdalo pisno. Pritožnikov pooblaščenec je sodbo prejel dne 30.12.2002. S sodbo je bilo le deloma ugodeno pritožnikovemu zahtevku, zato se je zoper zavrnilni del sodbe pritožil. Dne 19.2.2004 je Višje sodišče v Celju deloma ugodilo njegovi pritožbi, zvišalo raven invalidnine in določilo, da se pritožniku povrnejo stroški. Dne 8.4.2004 je bila drugostopna sodba vročena pritožnikovemu pooblaščenču.

Glede na opisano dejansko stanje je pritožnik ocenil, da je sodišče v njegovi zadevi odločalo nerazumno dolgo in je zato dne 30.5.2002 (takrat, ko je po pridobitvi dodatnega izvedenskega mnenja že drugič zahteval razpis naroka za glavno obravnavo) vložil pritožbo na ESČP. V pritožbi je uveljavljal kršitev 6. člena EKČP, vsebinsko pa se je pritožil tudi glede pomanjkanja učinkovitega notranjega pravnega sredstva v zvezi s predolgim trajanjem sodnega postopka (13. člen EKČP). Pritožnikovim navedbam v pritožbi je Vlada RS ugovarjala. Bistvo ugovornih navedb je bilo, da bi naj bil postopek zapleten, in sicer iz razloga, ker je bilo potrebno določiti izvedenca medicinske stroke,

da je ugotovil stopnjo invalidnosti pritožnika. Prav tako je navajala, da je bil predmet spora manjše povečanje invalidnine in zato te zadeve sodišče ni bilo dolžno obravnavati prioritarno. Nadalje je zatrdilo, da je sodišče zadevo pritožnika obravnavalo v skladu z zakonsko določeno pristojnostjo in da ne šteje, da je postopek ki je trajal pet let, tri mesece in devet dni na dveh sodnih stopnjah, trajal nerazumno dolgo. V zvezi s tem ugovorom Vlade RS je ESČP izpostavilo, da je potrebno razumnost trajanja postopka ocenjevati glede na okoliščine zadeve in ob upoštevanju naslednjih kriterijev: zapletenost zadeve, ravnanje pritožnika in relevantnih organov, ter tega kaj je zadeva, za katero je šlo v postopku, pomenila za pritožnika. Po presoji teh kriterijev je ESČP zaključilo, da obravnavana zadeva ni bila zapletena ne v postopkovnem in ne v vsebinskem smislu. ESČP tudi ni sledilo ugovoru Vlade RS, da je sodišče v vseh fazah postopka delovalo v skladu z notranjim pravom, saj je postopek miroval več kot eno leto in deset mesecev (od 30.12.1998, ko je bila vložena tožba, do 7.11.2000, ko je bil opravljen prvi narok). Tudi kriterija, da je k dolgotrajnemu postopku prispevalo ravnanje pritožnika, Vladi RS ni uspelo dokazati. Skratka ESČP je zaključilo, da Vlada RS ni predložila nobenega dokaza, ki bi potrdil trditve, da je bilo o zadevi razsojeno v razumnem roku. ESČP šteje, da trajanje postopka na prvostopenjskem sodišču v dolžini več kot štiri leta, ni v skladu s standardi, ki so vzpostavljeni s sodno prakso ESČP.

Prav tako je Vlada RS izpostavila, da je imel pritožnik na voljo učinkovita pravna sredstva za varstvo njegove pravice do sojenja v razumnem roku. Iz odgovora Vlade RS sledi, da je imel pritožnik na voljo upravni spor, odškodninski zahtevek v pravnem postopku, nadzorstveno pritožbo in ustavno pritožbo. Vsa sredstva v teh postopkih bi bilo potrebno po stališču Vlade RS presojati celostno in na podlagi tega zaključiti, da predstavljajo učinkovito pravno sredstvo v smislu 35. člena EKČP. V zvezi z učinkovitostjo »pospešitvenih« postopkov je slednje navedlo, da nadzorstvena pritožba, ki je bila vložena hkrati ali pa je sledila tožbi pred upravnimi sodišči, ne zadošča za popravo zamud v postopkih. Po stališču ESČP Vlada RS tudi ni uspela dokazati, da bi civilnopravni odškodninski postopek lahko zagotovil odškodnino za nepremoženjsko škodo. V zvezi z ustavno pritožbo pa je navedlo, da jo je mogoče vložiti šele potem, ko so bila izčrpana vsa druga pravna sredstva. Vladi RS tudi ni uspela dokazati, da bi kombinirana uporaba zgoraj navedenih pravnih sredstev lahko povečala njihovo učinkovitost. Zaradi vsega navedenega je ESČP zaključilo, da pravna sredstva niso učinkovita in ne zagotavljajo zadostnega varstva pravice do sojenja v razumnem roku.

Pri tem je posebej poudarilo, da standardi 13. člena EKČP zahtevajo, da pogodbenice zagotovijo notranje pravno sredstvo, ki pristojnemu nacionalnemu organu omogoča vsebinsko obravnavanje pritožbe na podlagi EKČP in da prisodi ustrezno nadomestilo.

Glede na vse navedeno je ESČP v primeru Lukenda sprejelo ugotovitveno odločbo, s katero je ugotovilo, da je v obravnavani zadevi podana kršitev 6. člena EKČP in 13. člena EKČP. V 4. točki izreka odločbe je ESČP zapisalo še, da so vzrok za navedene kršitve slabo delovanje notranje zakonodaje in prakse. V posledici tega je nato še v 5. točki izreka zapisalo, da mora tožena država z ustreznimi pravnimi ukrepi in upravno prakso zagotoviti pravico do sojenja v razumnem roku. Nadalje je bila pritožniku dosojena tudi odškodnina za nepremoženjsko škodo v višini 3.200 EUR. Podlago za odločitev o odškodnini določa 41. člen EKČP. Slednji glasi: » Če sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve Konvencije ali njenih Protokolov in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, sodišče oškodovani stranki, če je potrebno nakloni pravično zadoščenje.« ESČP je pritožniku priznalo tudi stroške postopka v višini 965 EUR.

Kljub takšni odločitvi je v primeru Lukenda sodnik Zagrebelski podal delno odklonilno ločeno mnenje. Iz tega sledi, da se sodnik ne strinja z odločitvijo sodišča v 5. točki izreka, da mora tožena država z ustreznimi pravnimi ukrepi in upravno prakso zagotoviti pravico do sojenja v razumnem roku. Po njegovem prepričanju se njegovo ločeno mnenje ne nanaša na to, da v Sloveniji obstaja sistemski problem, ampak gre za izjemno resno vprašanje, ki postavlja pod vprašaj načelo vladavine prava. Sodnik je bil prepričan, da se z odločitvijo v 5. točki ne bodo dosegli zastavljeni cilji, ker s tako splošno odločitvijo ni moč doseči spremembe nacionalnega sistema na ravni zakonodaje in prakse.

Zgoraj opisani primer Lukenda je pomemben zato, ker dokazuje, da sodni zaostanki v Sloveniji niso le posamezni primeri, ampak pravilo, ki kaže na to, da gre za sistemsko motnjo in napake v domači zakonodaji in sodni praksi. Primer Lukenda proti Sloveniji je postal »precedens«, na katerega se ESČP sklicuje v vseh nadaljnjih obsodbah. Kot že navedeno zgoraj je ESČP 6. oktobra 2005 v zadevi Lukenda proti Sloveniji obsodilo državo zaradi kršitve prvega odstavka 6. člena EKČP, ki med drugim zagotavlja tudi

pravico do poštenega sojenja v razumnem roku. Obsodba se nanaša tudi na kršitev 13. člena EKČP, ki vsebuje pravico do učinkovitega pravnega sredstva.²⁶

V zvezi s kršitvami 6. člena in 13. člena EKČP je potrebno omeniti tudi druge primere, ki so posredno vplivali na spremembo zakonodaje na tem področju v Republiki Sloveniji. V nadaljevanju bodo na kratko predstavljeni ti pomembnejši primeri in razlogi, zakaj je ESČP ugotovilo kršitve zgoraj citiranih členov EKČP.

- Belinger proti Sloveniji²⁷

Gospa Belinger je 21.1.1991 vložila pritožbo na Splošno bolnišnico Murska sobota zaradi nematerialne škode, ki jo je utrpela v posledici operacije v mesecu februarju 1990. Dne 13.9.1991 je zoper bolnišnico vložila civilno tožbo. Z njo je uveljavljala odškodnino zaradi škode na njenem zdravju in premoženjsko škodo zaradi izgubljenega zaslužka. Uveljavljala je tudi mesečno rento. Gospod Belinger je s to tožbo uveljavljal škodo, ki jo je utrpel zaradi izgubljenega zaslužka, saj je moral skrbeti za svojo ženo (go. Belinger) in zato ni mogel delati, prav tako pa je v posledici tega trpel duševne bolečine. Prva obravnava v tej zadevi je bila 26.3.1993. Na njej je bil določen izvedenec medicinske stroke. Kirurško, nevrokirurško in ginekološko izvedensko mnenje je bilo izdelano 31.5.1993. Dne 12.12.1993 je bila druga glavna obravnava. Naslednja obravnava pa je bila 21.12.1993. Na tej obravnavi sta bila zaslišana oba pritožnika in določen je bil nadaljnji izvedenec medicinske stroke. Leta 1994 je pritožnica tožbeni zahtevek razširila. Prav tako pa je v tem letu posredovala vlogo zaradi dolgotrajnega poteka postopka na Ministrstvo za pravosodje, na Temeljno sodišče v Murski soboti, na Vrhovno sodišče RS, na Ministrstvo za zdravje in še na nekatere druge institucije. Dne 27.1.1994 jo je Ministrstvo za pravosodje obvestilo, da je njeno pritožbo obravnavalo in ugotovilo, da je njena zadeva zapletena, saj so potrebna izvedeniška mnenja medicinske stroke. Predsednik Temeljnega sodišča v Murski Soboti ji je odgovoril, da postopek traja bolj dolgo, ker je zapleten, da so potrebna strokovna mnenja in da ga pritožnika še dodatno zavlačujeta s tem, ko vlagata tovrstne pritožbe. Drugo izvedeniško mnenje je bilo izdelano 20.10.1994, vendar je bilo nejasno, zaradi česar je bilo potrebno pridobiti

²⁶ Rus M., Lukenda proti Sloveniji (predstavitev sodbe v zadevi št. 23032/2002), Revija za evropsko ustavnost, GV Založba, Ljubljana, november 2005, str. 37.

²⁷ Odločba ESČP v zadevi št. 42320/98, z dne 13.6.2002.

še eno strokovno mnenje. Končno mnenje je bilo izdelano 5.1.1995 in ga je sodišče prejelo 13.1.1995. Šele 13.12.1995 je sodišče opravilo naslednjo obravnavo. Dne 1.4.1996 je Temeljno sodišče v Murski Soboti izdalo sodbo, zoper katero sta se pritožili obe stranki. Višje sodišče v Mariboru je dne 21.1.1997 ugodilo pritožbi pritožnikov in zadevo vrnilo v ponovno odločanje Temeljnemu sodišču v Murski Soboti. Pritožnica je nato tožbeni zahtevek razširila in uveljavljala še izpad dohodka iz naslova pokojnine. Naslednja obravnava je bila opravljena 26.2.1999, za tem pa je bilo šele 29.11.1999 izdelano drugo izvedeniško mnenje. Dne 12.6.2000 je temeljno sodišče ponovno izdalo sodbo. Tožbenemu zahtevku je delno ugodilo. Zoper odločbo sta se ponovno pritožili obe stranki in o pritožbah je odločalo Višje sodišče v Mariboru. V obravnavanem primeru sicer ni prišlo do formalne odločitve ESČP, ker je bila med strankami sklenjena prijateljska poravnava. Pritožnika sta prejela 3.700 EUR iz naslova nepremoženjske škode. Kljub temu je ESČP v okviru odločanja o preliminarnem ugovoru Vlade RS izpostavilo, da nadzorstvena pritožba, upravni spor in ustavna pritožba niso učinkovita pravna sredstva, torej takšna, ki bi pritožniku v ustreznem času, tako v teoriji kot tudi v praksi, nudila ustrezno zadoščenje ter razumne možnosti za uspeh.

- Ribič proti Sloveniji²⁸

G. Ribič se je dne 7.3.1997 poškodoval v nesreči pri delu. Njegov delodajalec je imel zavarovano odgovornost pri Zavarovalnici ZM. Dne 3.9.1998 je pritožnik vložil odškodninsko tožbo pred Okrožnim sodiščem v Celju proti Zavarovalnici ZM. Med 27.12.1999 in 28.2.2001 je na sodišču posredoval pripravljalne vloge skupaj z dokazi. Prva glavna obravnava v tej zadevi je bila opravljena dne 27.9.2000. Dne 27.10.2000 je sodišče določilo izvedenca medicinske stroke. Izvedensko mnenje je bilo izdelano dne 18.12.2000. Dne 4.4.2001 je sodišče opravilo glavno obravnavo in odločilo, da bo sodba izšla pisno. Pritožnik je prejel sodbo dne 25.10.2001. Zoper sodbo se je dne 7.11.2001 pritožil na Višje sodišče v Celju. Dne 14.5.2003 je Višje sodišče v Celju o pritožbi odločilo. Pritožnik pa je sodbo prejel dne 3.6.2003. Dne 20.6.2003 je nato vložil še izredno pravno sredstvo na Vrhovno sodišče. Zaradi dolgotrajnosti postopka je pritožnik dne 24.6.2003 vložil pritožbo na ESČP. Glede na opisan potek postopka v tej zadevi je ESČP ugotovilo, da obravnavani primer ni zapletena zadeva, da pritožnik ni

²⁸ Odločba ESČP v zadevi št. 20965/03, z dne 19.10.2010.

vplival na zavlačevanje postopka in da je sodišče šele dve leti po vložitvi tožbe razpisalo prvi narok za obravnavo. Pri tem je izpostavilo tudi, da je prvostopno sodišče po zadnji glavni obravnavi izdalo sodno odločbo šele po šestih mesecih. Glede na vse navedeno je sodišče odločilo, da je sodni postopek trajal nerazumno dolgo in je zato ugotovilo, da je podana kršitev 6. člena EKČP. Glede učinkovitosti pravnih sredstev se je ESČP sklicevalo na svojo obrazložitev v primeru Lukenda, kar pomeni, da pravna sredstva, ki jih je imel pritožnik na razpolago niso učinkovita in je zato podana tudi kršitev 13. člena EKČP. Pritožniku je bila priznana odškodnina za nematerialno škodo v višini 2.000 EUR, prav tako mu je ESČP priznalo 1.130 EUR na račun stroškov postopka.

- Robert Lesjak proti Sloveniji²⁹

Dne 8.4.1995 se je pritožnik poškodoval v prometni nesreči. Povzročitelj prometne nesreče je imel zavarovano avtomobilsko odgovornost pri Zavarovalnici A. Dne 18.10.1999 je pritožnik vložil odškodninsko tožbo proti povzročitelju in Zavarovalnici A. Uveljavljal je 15.370 EUR (3.688.433 SIT). Med 29.11.2001 in 12.5.2006 je pritožnik na sodišče posredoval več pripravljalnih vlog skupaj z dokazi. Med 15.12.2003 in 4.9.2006 je sodišče opravilo osem glavnih obravnav. Med postopkom je sodišče določilo dva izvedenca. Po obravnavah je sodišče najprej odločilo z vmesno sodbo o odgovornosti za škodo. To sodbo je pritožnik prejel dne 25.9.2006. Dne 9.10.2006 je vložil pritožbo na Višje sodišče v Celju. Dne 9.5.2007 je Višje sodišče v Celju odločilo tako, da je prvostopno sodbo spremenilo. Ugotovilo je 70% odgovornost povzročitelja in Zavarovalnice A. Ta odločba je bila pritožniku vročena dne 18.5.2007. Dne 2.3.2007 je pritožnik vložil nadzorstveno pritožbo na Okrajno sodišče v Celju. Dne 23.3.2007 je nato prejel obvestilo predsednika Okrajnega sodišča v Celju, da je njegova pritožba odstopljena v reševanje Višjemu sodišču v Celju. Pritožnik je nato dne 14.10.2003 vložil še pritožbo na ESČP zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku in neučinkovitosti pravnih sredstev za zavarovanje te pravice. ESČP je v obravnavanem primeru odločilo, da je podana kršitev 6. člena EKČP, saj je kot bistveno okoliščino upoštevalo, da je postopek trajal devet let in sedem mesecev na treh stopnjah odločanja. ESČP je mnenja, da je odločanje sodišča na prvi stopnji, ki je trajalo dobrih sedem let

²⁹ Odločba ESČP v zadevi št. 33946/03, z dne 21.7.2009.

izven razumnega roka odločanja. Zaradi navedenega tudi ni upoštevalo ugovora Vlade RS, da je imel pritožnik na voljo pospešitvena sredstva v skladu z na novo sprejetim ZVPSBNO. Bistvenega pomena je, da je bila pritožniku kršena pravica do sojenja v razumnem roku že pred uveljavitvijo citiranega novega zakona. Tudi v tem primeru je bila ugotovljena kršitev 13. člena EKČP in se v obrazložitvi le-te ESČP sklicuje na obrazložitev v primeru Lukenda proti Sloveniji, ter na to, da novi zakon takrat še ni stopil v veljavo. Pritožniku je bila priznana odškodnina v višini 4.800 EUR. Iz naslova stroškov postopka pa mu je bilo priznanih 600 EUR.

- Šakanovič proti Sloveniji³⁰

Dne 18.2.1995 je pritožnici umrl izvenzakonski partner. Okrajno sodišče v Jesenicah je dne 21.3.1995 prejelo smrtovnico. Zapustnik je imel tri hčere, ena izmed njih je tudi hčerka pritožnice. Dne 12.6.1995 je pritožnica prejela vabilo sodišča za narok, ki se je nato vršil dne 28.6.1995. Na tem naroku je pritožnica uveljavljala svoj delež in delež za svojo hčerko. Naslednji narok, določen na dan 21.1.1998 je bil na prošnjo pritožnice preklican. Na tretjem naroku dne 28.2.1998 je sodišče prekinilo zapuščinski postopek in pritožnico napotilo na pravdo z namenom, da dokaže obstoj izvenzakonske skupnosti. V vmesnem času je prišlo tudi do spremembe pristojnosti. Prva obravnava v tej zadevi je bila določena na dan 13.9.1999, vendar je bila na prošnjo pritožnice preklicano. Okrajno sodišče v Kranju je nato med 10.2.2000 in 5.5.2000 opravilo še tri naroke. Med 13.9.1999 in 3.11.2000 je pritožnica vložila pet pripravljalnih vlog. Na obravnavi dne 5.12.2000 je sodišče odločilo, da med pritožnico in pokojnim ni obstajala izvenzakonska skupnost in da zato pritožnica nima pravice do dedovanja po pokojnem. Pritožnica se je proti tej odločitvi pritožila in Višje sodišče v Ljubljani je njeno pritožbo zavrnilo. Posledično temu se je nadaljeval zapuščinski postopek in dne 12.2.2003 je bil izdan sklep o dedovanju. Stranke zapuščinskega postopka so sklep prejele dne 27.2.2003. Po končanem postopku je pritožnica vložila pritožbo na ESČP zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku in kršitve pravice do učinkovitega pravnega sredstva. ESČP je njeni pritožbi ugodilo in ugotovilo, da so zatrjevane kršitve EKČP podane. Pri presoji kršitve 6. člena EKČP je izpostavilo vse pomembne kriterije in pri tem upoštevalo, da je obravnavani postopek trajal vsega skupaj sedem let, da sta

³⁰ Odločba ESČP v zadevi št. 32989/02, z dne 13.12.2007.

dejansko tekla dva postopka (zapuščinski in postopek o ugotovitvi obstoja izvenzakonske skupnosti). Kljub temu je zavzelo stališče, da obravnavana zadeva ne predstavlja izjemno zahtevne zadeve in da tudi dvakratna preložitve glavne obravnave na prošnjo pritožnice ni vplivala na nerazumno dolgo odločanje v tem postopku. V zvezi s kršitvijo 13. člena EKČP je ESČP zavzelo podobno stališče kot v vseh drugih primerih, torej da Država RS ne zagotavlja učinkovitega pravnega varstva pravice do sojenja v razumnem roku. Pritožnici je bila priznana odškodnina v višini 2.200 EUR In 150 EUR iz naslova stroškov postopka.

Ustavno sodišče je vzporedno s primerom Lukenda oz. sočasno z njim kot neučinkovit razglasilo celoten sistem varstva pravice do sojenja v razumnem roku. Zakonodajalcu je naložilo, da je sprejel ustrezen zakon, ki daje učinkovito pravno varstvo na tem področju. Sprejet je bil ZVPSBNO, ki strankam v sodnih postopkih v Republiki Sloveniji glede na zgoraj navedeno odločbo, sodbe in sprejet zakon, omogoča uporabo pravnega sredstva, s katerim bodo lahko izvajale sodno varstvo njihove pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, kot ga ščiti oz. zagotavlja Ustava RS v prvem odstavku 23. člena.

Pripravo projekta odprave sodnih zaostankov sta torej vzpodbudili sodba Evropskega sodišča za človekove pravice in sodba našega Ustavnega sodišča. Obe sta ugotavljali, da sojenje v primeru Lukenda poteka nerazumno dolgo. Cilj projekta je odprava sodnih zaostankov na sodiščih in tožilstvih do 31. 12. 2010. V sporočilu za javnost po seji Vlade RS dne 26.8.2010 je vlada podaljšala izvajanje aktivnosti v okviru Projekta Lukenda do 31. decembra 2012. Projekt Lukenda je omogočil pomembno izboljšanje delovanja (pravo)sodnega sistema, vendar zaradi uresničitve nekaterih tveganj in zaradi bistvenega povečanja pripada zadev na sodišča še ni v celoti dosegel načrtovanih ciljev. Podaljšanje izvajanja aktivnosti je nujna zaradi organske vpetosti aktivnosti, ki jih predvideva projekt, v proces odločanja na sodiščih, zlasti pa na področjih, ki so najbolj izpostavljena v luči trenutnih gospodarskih in finančnih razmer v Republiki Sloveniji – predvsem izvršbe, insolventnih postopkov ter povečanega pripada na področju gospodarskih sporov. V trenutnih gospodarskih razmerah se trend naraščanja pripada na slovenska sodišča še ne umirja ali zmanjšuje in bi prekinitve zaposlitve sodnega osebja,

ki je v delo sodišč vpeto v okviru projekta Lukenda, pomenila možnost povečanja števila nerešenih zadev.³¹

³¹Vlada RS, Ministrstvo za pravosodje, Sporočilo po seji Vlade RS dne 26. 8. 2010, URL: <http://www.mp.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/11999/6785/>, (26.8.2010).

3. SODNO VARSTVO PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA

3.1. POSTOPKI PO ZVPSBNO

ZVPSBNO v 3. členu določa pravna sredstva za varstvo pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja. Ta sredstva so sledeča:

- pritožba s predlogom za pospešitev obravnavanja zadeve (v nadaljevanju nadzorstvena pritožba);
- predlog za določitev roka (v nadaljevanju rokovni predlog);
- zahteva za pravično zadoščenje.

3.1.1. NADZORSTVENA PRITOŽBA

V 5. členu ZVPSBNO vsebuje določilo o nadzorstveni pritožbi, in sicer prvi odstavek petega člena pravi, da če stranka meni, da sodišče nepotrebno odlašajo z odločanjem, lahko pri sodišču, ki obravnava zadevo, vloži pisno nadzorstveno pritožbo, o kateri odloča predsednica oziroma predsednik sodišča (v nadaljnjem besedilu: predsednik sodišča). Nadalje so v drugem odstavku že omenjenega člena določene sestavine, ki jih mora vsebovati nadzorstvena pritožba. Te sestavine so sledeče:

- osebno ime oziroma firmo oziroma drug naziv stranke, naslov njenega stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedež,
- osebno ime oziroma firmo oziroma drug naziv zastopnika ali pooblaščenca in naslov njegovega stalnega ali začasnega prebivališča oziroma sedež,
- navedbo sodišča, ki obravnava zadevo,
- opravilno številko zadeve ali datum vložitve zadeve na sodišče,
- navedbo okoliščin ali drugih podatkov v zvezi z zadevo, ki izkazujejo, da sodišče nepotrebno odlašajo z odločanjem,
- lastnoročni podpis stranke, zastopnika ali pooblaščenca.

V 6. členu so opredeljena določila glede odločitve o nadzorstveni pritožbi. Tako je s praktičnega vidika za odločanje predsednika sodišča o nadzorstveni pritožbi predpisana določena »olajšava«, da lahko po prvem odstavku 6. člena s sklepom zavrne nadzorstveno pritožbo kot očitno neutemeljeno, če glede na same strankine navedbe časovni potek reševanja zadeve kaže, da ne gre za kršitev pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja. V tem primeru lahko predsednik sodišča brez pridobitve spisa

stranke odloči dokaj hitro, saj iz strankinih navedb izhaja časovni potek reševanja zadeve. Poleg tega gre za odločitev (**sklep**) o **očitni neutemeljenosti** nadzorstvene pritožbe, kar je bilo mogoče glede na »naravo stvari« določiti le glede vprašanja časovnega poteka zadeve.³² Zoper neustrezno odločitev predsednika sodišča po prvem odstavku 6. člena ZVPSBNO je določeno tudi pravno sredstvo, in sicer je mogoče vložiti rokovni predlog po 8. členu ZVPSBNO.

Če nadzorstvena pritožba ne vsebuje obveznih sestavin po drugem odstavku 5. člena ZVPSBNO, jo lahko predsednik sodišča po drugem odstavku 6. člena ZVPSBNO s **sklepom zavrže**. Predsednik sodišča stranke torej ne pozove k dopolnitvi vloge po določbah Zakona o splošnem upravnem postopku. Zavrženje nadzorstvene pritožbe s sklepom za stranko ne pomeni prekluzije, saj lahko takoj po prejemu sklepa vloži novo, vsebinsko popolno nadzorstveno pritožbo.³³ ZVPSBNO izrecno določa tudi, da zoper sklep o zavrženju ni dovoljena pritožba.

Predsednik sodišča ima možnost, da poleg zavrženja nadzorstvene pritožbe izkoristi tudi druge možnosti po zakonu ali Sodnem redu, in sicer da strankini zahtevi ugotovi drugače, npr. opozori sodnika, da lahko z vidika vrstnega reda reševanja zadeve upošteva tudi posebne okoliščine iz drugega odstavka 13.a člena (na podlagi prvega odstavka 60. člena Zakona o sodiščih). Vendar pa to ni zakonska obveznost v zvezi z ZVPSBNO.

Vsebinsko je najpomembnejša z vidika nadzorstvene pritožbe določba tretjega odstavka 6. člena ZVPSBNO, ker so v njej predpisani ukrepi za varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Če predsednik sodišča na podlagi vložene nadzorstvene pritožbe ugotovi, da sodišče po nepotrebem odlašaja z odločanjem o zadevi, najprej odredi, da se mu najpozneje v 15 dneh po prejemu nadzorstvene pritožbe posreduje poročilo sodnika ali predsednika senata o razlogih za trajanje postopka v zadevi. Poročilo vključuje opredelitev glede meril iz 4. člena ZVPSBNO ter mnenje, v kakšnem roku bi lahko zadeva bila rešena. Sodnik lahko po potrebi pregleda tudi sam spis zadeve, če je to potrebno za izdelavo njegovega poročila. Predsednik sodišča pa lahko še pred prejmem poročila sodnika zahteva, da mu sodnik predloži spis strankine zadeve, če presodi, da ga mora pregledati glede na vsebino strankinih navedb v nadzorstveni pritožbi.

³²Pavlin P., Pregled vsebine Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, Pravosodni bilten 1/2008, Letnik XXIX, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str.25.

³³Pavlin P., Pregled vsebine Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, Pravosodni bilten 1/2008, Letnik XXIX, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str.25.

Po četrtem odstavku 6. člena, torej ko predsednik sodišča z obvestilom sam reši strankino zadevo, je odločanje manj formalizirano. Predsednik sodišča namreč ne izda sklepa, temveč stranko le pisno obvesti, da bodo na podlagi informacij iz pisnega obvestila sodnika opravljena določena postopkovna dejanja oziroma, da bo izdana sodna odločba, in to največ v štirih mesecih. Ob neizvršitvi postopkovnih dejanj v rokih iz obvestila predsednika sodišča pa ima stranka na razpolago pravno sredstvo v obliki rokovnega predloga (iz prvega odstavka 8. člena ZVPSBNO).

Če po vseh opravljenih dejanjih po tretjem odstavku 6. člena ZVPSBNO predsednik sodišča ugotovi, da glede na splošna obvezujoča merila iz 4. člena ZVPSBNO sodišče ne odlaša po nepotrebem z odločanjem v zadevi, lahko po petem odstavku 6. člena ZVPSBNO izda sklep, s katerim nadzorstveno pritožbo **zavrne**.

Po šestem odstavku 6. člena ZVPSBNO lahko predsednik sodišča, če po prejemu in proučitvi poročila sodnika oziroma tudi po pregledu spisa strankine zadeve ugotovi, da je sodišče po nepotrebem odlašalo z odločanjem, glede na stanje in naravo zadeve s sklepom odredi rok za odpravo določenih postopkovnih dejanj, lahko pa glede na konkretne okoliščine zadeve, zlasti če je zadeva nujna, odredi tudi njeno prednostno reševanje.³⁴ V primeru, če predsednik odredi da mora sodnik opraviti ustrezna postopkovna dejanja, določi tudi rok za njihovo odpravo. Ta rok ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od 6 mesecev. Lahko pa glede na stanje in naravo zadeve določi tudi primeren rok, v katerem mora sodnik poročati o opravljenih dejanjih.

Sedmi odstavek 6. člena ZVPSBNO vsebuje določilo o ukrepu, ki pa je nekoliko manj pomemben. Gre namreč za predodelitev zadeve ali zadev drugemu sodniku kot posledica ocene stanja v postopku nadzorstvene pritožbe. Navedeni ukrep, ki je v korist stranke sodnega postopka, ni vprašljiv z vidika ustavne pravice do zakonitega sodnika iz drugega odstavka 23. člena Ustave RS, seveda če se pri predodelitvi zadeve upoštevajo pravila Sodnega reda o dodeljevanju zadev (162. člen Sodnega reda).

3.1.2. ROKOVNI PREDLOG

Drugo »pospešitveno« pravno sredstvo je rokovni predlog. Začetni del postopka je opredeljen v 8. členu ZVPSBNO. Tako je v prvem odstavku določeno, kdaj lahko

³⁴Pavlin P., Pregled vsebine Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, Pravosodni bilten 1/2008, Letnik XXIX, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str. 26.

stranka vložiti rokovni predlog, pogoji za njegovo vložitev pa so vezani na prejšnje odločanje ali neustrezno odločanje o nadzorstveni pritožbi, kar je procesna predpostavka. Razlogi za vložitev rokovnega predloga so pretežno isti kot za vložitev nadzorstvene pritožbe.³⁵ Drugi odstavek namreč določa, da mora rokovni predlog vsebovati iste sestavine, kot nadzorstvena pritožba. Stranka lahko po tretjem odstavku 8. člena ZVPSBNO vložiti rokovni predlog v 15 dneh po prejemu sklepa ali poteku rokov iz prvega odstavka 8. člena ZVPSBNO.

Rokovni predlog je devolutivno pravno sredstvo. V 9. členu ZVPSBNO so namreč določena pristojna sodišča oziroma sodniki za odločanje o rokovnih predlogih. Tako je za odločanje o rokovnih predlogih glede zadev strank, ki jih obravnavajo okrajna in okrožna sodišča in druga sodišča prve stopnje, pristojen predsednik višjega sodišča, v katerega sodno območje spada sodišče prve stopnje. Za odločanje o rokovnem predlogu glede zadev, ki jih obravnava višje sodišče ali sodišče s položajem višjega sodišča, je pristojen predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije. Za odločanje o rokovnem predlogu glede zadev, ki jih obravnava Vrhovno sodišče Republike Slovenije, je pristojen predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije. V primeru, če bi šlo za zadevo, v kateri sodi predsednik Vrhovnega sodišča Republike Slovenije kot član sodnega senata ali specializirani sodnik posameznik (prvi odstavek 24. člena in 24.c člena Zakona o slovenski obveščevalno-varnostni agenciji), pa bo odločal sodnik Vrhovnega sodišča, določen z letnim razporedom (četrti odstavek 9. člena ZVPSBNO). Predsedniki sodišč pa lahko pooblastilo za odločanje o rokovnih predlogih na podlagi letnega razporeda podelijo drugemu sodniku ali sodnikom z njegovega sodišča.

V 10. členu ZVPSBNO je določena obveznost sodišča prve stopnje, ki je prejelo rokovni predlog stranke, da ga skupaj s spisom zadeve in spisom nadzorstvene pritožbe nemudoma predloži predsedniku sodišča višje stopnje, pristojnemu za odločanje o rokovnem predlogu.

Z vidika vsebine odločanja in postopka po rokovnem predlogu sta najpomembnejša 11. in 12. člen ZVPSBNO. Tako so prvi, drugi in tretji odstavek 11. člena ZVPSBNO skoraj dobesedne »preslikave« določb o nadzorstveni pritožbi iz prvega, drugega in petega odstavka 6. člena ZVPSBNO, vendar z manjšo izjemo drugega odstavka 11. člena ZVPSBNO, kjer je določena izdaja sklepa o zavrženju rokovnega predloga, če ta

³⁵Pavlin P., Pregled vsebine Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, Pravosodni bilten 1/2008, Letnik XXIX, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str. 27.

ni bil vložen v 15 dneh po prejemu sklepa predsednika sodišča o nadzorstveni pritožbi ali po poteku rokov iz prvega odstavka 8. člena ZVPSBNO.

Četrty odstavek 11. člena ZVPSBNO določa vsebino odločitve z vidika učinkovitosti pravnega sredstva, ki jo lahko sprejme predsednik nadrejenega (torej po stopnji višjega) sodišča. Odločitev je iz vsebinskega vidika primerljiva z odločitvijo predsednika sodišča glede nadzorstvene pritožbe po 6. členu ZVPSBNO. Predsednik sodišča, oziroma sodnik, določen z letnim razporedom, lahko odredi smiselno enake ukrepe glede pospešitve reševanja zadeve kot pri nadzorstveni pritožbi, s tem da strankinega predloga za pospešitev reševanja zadeve ne rešuje več sodišče, na katerem se njena zadeva obravnava.

Predsednik sodišča mora o rokavnem predlogu odločiti v roku 15 dni po njegovem prejemu (peti odstavek 11. člena ZVPSBNO).

Rokovni predlog je torej pravno sredstvo, ki hkrati vsebuje sestavine sodnega varstva in sestavine pravnega sredstva (upoštevaje postopkovne določbe iz 12. člena ZVPSBNO). Glede na to, da o rokavnih predlogih odločajo višja sodišča od tistih, na katerih se zadeve rešujejo, je pomembna tudi določba četrtega odstavka 11. člena ZVPSBNO o mogoči odreditvi prednostnega reševanja zadeve. Ta določba je predvsem pomembna za višja sodišča, ki lahko z vidika sodišča druge stopnje presodijo, ali je treba zadevo sodišča prve stopnje (okrajnega ali okrožnega) obravnavati prednostno. Na sodiščih prve stopnje se namreč določene zadeve že po zakonu obravnavajo prednostno³⁶ ali pa na podlagi sodnega reda (tretji odstavek 230. člena), zato lahko zaradi prednostnega obravnavanja navedenih zadev druge – »ne tako pomembne« zadeve zelo počasi pridejo na vrsto. Višja sodišča pa lahko tudi z drugih vidikov kot predsedniki sodišč prve stopnje v postopku nadzorstvene pritožbe presodijo, ali je potrebno zadevo obravnavati prednostno.

V 12. členu ZVPSBNO določa, da se v postopku odločanja o rokavnem predlogu predsednika nadrejenega sodišča ali sodnika, ki ga predsednik tega sodišča določi z letnim razporedom, smiselno uporabljajo določbe Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/2007 z dne 13. 8. 2007, v nadaljevanju besedila ZPP), ki urejajo določitev roka s strani sodišča ter sklepa in pritožbe zoper sklep.

Kot sledi iz vsebine zapisanega, sta vsebini vložene nadzorstvene pritožbe po drugem odstavku 5. člena in rokavnega predloga po drugem odstavku 8. člena ZVPSBNO

³⁶ 60. člen Zakona o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/2007 z dne 12.1.2007 s spremembami).

precej formalizirani. Namen njune formaliziranosti je pomoč strankam sodnega postopka, da bi jim bilo absolutno jasno, kaj naj vložijo pri obeh pravnih sredstvih in hkrati naj bi se tudi olajšalo administriranje sodišč.

ZVPSBNO pa v 7. členu določa tudi omejitve glede ponavljajočih se vlaganj nadzorstvenih pritožb in rokovnih predlogov. Tako je v prvem odstavku 7. člena ZVPSBNO določeno, da če predsednik sodišča ravna v skladu s četrtem ali šestim odstavkom 6. člena ZVPSBNO, se pravi izda obvestilo stranki, da bodo določena postopkovna dejanja izvedena ali odločba izdana v štirih mesecih (četrti odstavek 6. člena ZVPSBNO), potem stranka ne sme vložiti nove nadzorstvene pritožbe niti rokovnega predloga v isti zadevi pred potekom rokov iz obvestila oziroma sklepa predsednika sodišča. Vendar pa ta določba ne velja za zadeve, v katerih je predlagan ali odrejen pripor ali predlagana začasna odredba. Po drugem odstavku 7. člena pa lahko stranka v primeru, če je predsednik sodišča izdal sklep v skladu s prvim ali petim odstavkom 6. člena ZVPSBNO (torej sklep o zavrnitvi, če je nadzorstvena pritožba očitno neutemeljena, ali sklep o zavrnitvi, če sodišče ne odlašajo po nepotrebem z odločanjem o zadevi), vloži novo nadzorstveno pritožbo šele po poteku šestih mesecev od prejema sklepa. Ta odločba prav tako ne velja za zadeve, v katerih je predlagan ali odrejen pripor ali predlagana začasna odredba.

V 13. členu ZVPSBNO je določeno, da zoper sklep predsednika sodišča o rokovnem predlogu po 11. členu ZVPSBNO ni dovoljeno vložiti pritožbe. Ta določba pa ne izključuje možnosti, da stranka vloži ustavno pritožbo na Ustavno sodišče Republike Slovenije. Ustavna pritožba namreč ni ne redno in ne izredno pravno sredstvo. To izhaja iz šeste alineje prvega odstavka 160. člena Ustave RS, ki za ustavno pritožbo določa, da gre za posebno pravno sredstvo, ki se lahko vloži zaradi kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin s posamičnimi akti. Pri sklepu o rokovnem predlogu pa gre nedvomno za pravnomočno sodno odločbo, med človekove pravice pa spada tudi pravica do sojenja brez nepotrebne odlašanja iz prvega odstavka 23. člena Ustave RS. Poleg tega pa je v tretjem odstavku 160. člena Ustave RS določeno, da Ustavno sodišče odloča o pritožbi predvsem, če je bilo izčrpano pravno varstvo. Z vidika učinkovitega pravnega sredstva za varstvo pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja je pravno varstvo z izdajo sklepa o rokovnem predlogu nedvomno že bilo izčrpano, zato je

ustavno pritožbo na Ustavno sodišče Republike Slovenije najverjetneje mogoče vložiti.³⁷

3.1.3. PRAVIČNO ZADOŠČENJE

Prvi odstavek 15. člena ZVPSBNO določa, da če je stranka vložila nadzorstveno pritožbo, ki ji je bilo ugodeno, ali rokovni predlog, lahko zahteva pravično zadoščenje po ZVPSBNO. Iz navedenega zakona izhajata dva temeljna namena. Prvi je ta, da lahko stranke vlagajo pospešitvena sredstva za varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. Le-ta določa zakon, kar pomeni, da imajo stranke v sodnih postopkih dolžnost, da jih vložijo, če hočejo uveljavljati kakršnekoli pravice po tem zakonu glede pravičnega zadoščenja (predvsem denarna odškodnina). Drugi namen zakona pa je zagotoviti strankam sodnih postopkov, v katerih je prišlo do nepotrebnega odlašanja s sojenjem v njihovi zadevi, pravično zadoščenje.

Vložena »pospešitvena« pravna sredstva (nadzorstvena pritožba in rokovni predlog) so torej procesne predpostavke za odločanje o pravičnem zadoščenju. Vendar pa sodišče lahko pri nadzorstveni pritožbi in rokovnem predlogu napačno odloči. V primeru, če sodišče napačno odloči pri nadzorstveni pritožbi, ima stranka še vedno pravico do pritožbe v obliki rokovnega predloga. Če pa sodišče napačno odloči pri rokovnem predlogu, pa ni več na razpolago nobenega rednega ali izrednega pravnega sredstva (z izjemo ustavne pritožbe) in je torej bistveno, da je bil rokovni predlog vložen. Državno pravobranilstvo in pravdno sodišče nista vezana na odločitev po nadzorstveni pritožbi in rokovnem predlogu ter lahko odločita, da kršitve ni ali da je bila (tudi če drugače izhaja iz odločitve po nadzorstveni pritožbi ali rokovnem predlogu). Prav taka rešitev pa je načeloma v korist stranke sodnega postopka oziroma njenega pravičnega zadoščenja, kar je eden od dveh temeljnih namenov zakona.

Nadalje so v drugem odstavku 15. člena ZVPSBNO določeni načini, s katerimi se zagotovi pravično zadoščenje, in sicer:

1. z izplačilom denarne odškodnine za povzročeno škodo zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja;
2. s pisno izjavo Državnega pravobranilstva, da je bila stranki kršena pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja;

³⁷Pavlin P., Pregled vsebine Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, Pravosodni bilten 1/2008, Letnik XXIX, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str. 33.

3. z objavo sodbe, da je bila stranki kršena pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

V 16. členu ZVPSBNO je določena denarna odškodnina, ki se izplača za nepremoženjsko škodo, povzročeno zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja. V drugem odstavku navedenega člena pa so določeni limiti oziroma razmejitve denarne odškodnine za nepremoženjsko škodo (kot ene od oblik pravičnega zadoščenja), in sicer od najmanj 300 EUR do največ 5000 EUR. Denarna odškodnina pa je z vidika vrednote, ki jo varuje prvi odstavek 32. člena Ustave RS, oziroma namena njenega varstva lahko le sekundarna odškodnina za morebitno kršitev te pravice. Določeni limiti torej puščajo veliko prostora za prosto presojo sodiščem, da glede na okoliščine konkretnega primera razvijejo ustrezno sodno prakso. Vendar pa je potrebno omeniti, da ZVPSBNO omejuje le višino denarne odškodnine za nepremoženjsko škodo, ne pa višine morebitnih denarnih odškodnin za premoženjsko škodo. Prav tako je pomembno poudariti tudi, da se nepremoženjska škoda kot posameznikova pravica (v obliki predvsem denarne odškodnine) glede kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja v pravnem redu Republike Slovenije s tem zakonom prvič zagotavlja.

Nadalje pa velja opozoriti, da ni nujno, da bi bilo treba pri ugotovljeni kršitvi pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja vedno izplačati denarno odškodnino za nepremoženjsko škodo pa drugem odstavku 16. člena ZVPSBNO, pa čeprav najnižjo mogočo v višini 300 EUR. Glede na splošna obvezujoča merila iz 4. člena ZVPSBNO je namreč z vidika pravičnega zadoščenja mogoče dati tudi pisno izjavo Državnega pravobranilstva po prvem odstavku 17. člena ZVPSBNO ali objaviti sodbo po prvem odstavku 18. člena ZVPSBNO, torej spet brez dodelitve ali prisoditve denarne odškodnine stranki sodnega postopka.

Vendar pa postopek za uveljavitev zahtevka za pravično zadoščenje, kadar je izpolnjen pogoj iz prvega odstavka 15. člena tega zakona (torej če je stranka vložila nadzorstveno pritožbo, ki ji je bilo ugodeno ali rokovni predlog), stranka prične z vložitvijo predloga za poravnavo pri Državnem pravobranilstvu, zaradi sporazuma o vrsti oziroma višini pravičnega zadoščenja. Ta predlog glede njene zadeve iz 2. člena³⁸ obravnavanega zakona lahko stranka vloži v devetih mesecih od dneva vročitve pravnomočne odločbe

³⁸2. člen ZVPSBNO: »Stranka v sodnem postopku, udeleženec po zakonu, ki ureja nepravdni postopek, in oškodovanec v kazenskem postopku (v nadaljnjem besedilu: stranka) ima pravico, da o njenih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njej v njeni zadevi pred sodiščem odloča sodišče brez nepotrebnega odlašanja«.

sodišča, oziroma, če je bilo v njeni zadevi iz 2. člena ZVPSBNO vloženo izredno pravno sredstvo, o katerem odloča Vrhovno sodišče Republike Slovenije, od dneva vročitve odločbe Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, s katero se postopek konča. Državno pravobranilstvo se do predloga stranke, kolikor oceni, da je zahtevek za pravično zadoščenje utemeljen, opredeli najkasneje v roku treh mesecev. Do izteka navedenega roka stranka ne sme uveljavljati denarne odškodnine zaradi pravičnega zadoščenja s tožbo pred pristojnim sodiščem.³⁹ Če je dosežen sporazum s stranko v skladu s prvim odstavkom 19. člena ZVPSBNO, Državno pravobranilstvo sklene s stranko izvensodno poravnavo. Nadalje tretji odstavek že navedenega 19. člena ZVPSBNO določa, da mora sodišče, ki je reševalo zadevo na prvi stopnji, na podlagi pisne zahteve Državnega pravobranilstva najpozneje v 30 dneh Državnemu pravobranilstvu posredovati opis časovnega poteka reševanja zadeve pred sodišči vseh stopenj, ki so zadevo reševala (z navedbo razlogov za zastoj v postopku), ter opis učinkovanja nadzorstvene pritožbe in rokovnega predloga v zadevi ter po potrebi posredovati tudi dodatna pojasnila o zadevi v zvezi z upoštevanjem meril iz 4. člena tega zakona. Drugi državni organi, ki so delovali ali sodelovali v postopku pred sodiščem v zadevi iz prejšnjega stavka, morajo po postopku in v roku iz prejšnjega stavka Državnemu pravobranilstvu posredovati opis časovnega poteka njihovega delovanja ali sodelovanja v zadevi, z navedbo morebitnih razlogov za zastoj v postopku, po potrebi pa morajo posredovati tudi dodatna pojasnila o zadevi v zvezi z upoštevanjem meril iz 4. člena tega zakona. Sodišča in drugi državni organi, ki so delovali ali sodelovali v postopku pred sodiščem v zadevi iz prvega stavka tretjega odstavka 19. člena ZVPSBNO, lahko Državnemu pravobranilstvu po postopku in v roku iz prvega stavka tretjega odstavka 19. člena ZVPSBNO opis časovnega poteka njihovega delovanja ali sodelovanja v zadevi, z ostalimi zahtevanimi podatki, posredujejo tudi v elektronski obliki.

Če stranko pri uveljavljanju pravic po določbah 3. poglavja ZVPSBNO, torej poglavja o pravicah in postopku glede pravičnega zadoščenja, v postopku pred Državnim pravobranilstvom zastopa pooblaščenec, mora pooblaščenec ob vložitvi vloge predložiti posebno pooblastilo za zastopanje. Če pooblastilo ni predloženo, Državno pravobranilstvo določi pooblaščenec rok 15 dni za predložitev pooblastila. Če tudi v tem roku ni predloženo, Državno pravobranilstvo vlogo zavrže.

³⁹19. člen ZVPSBNO (Uradni list RS, št. 49/06 z dne 12.5.2006).

3.1.4. TOŽBA

V 20. členu ZVPSBNO določa postopek pred sodiščem in njegovo pristojnost. Pravi namreč, da če na predlog za poravnavo ni dosežen sporazum po 19. členu ZVPSBNO ali če Državno pravobranilstvo in stranka ne dosežeta sporazuma v treh mesecih od vložitve predloga, lahko stranka vložiti tožbo za povrnitev škode. Tožba za povrnitev škode zoper Republiko Slovenijo se vložiti najpozneje v 18 mesecih od dneva vročitve odločbe sodišča iz drugega stavka prvega odstavka 19. člena tega zakona.⁴⁰

Za odločanje o tožbi za povrnitev škode po ZVPSBNO je izključno krajevno pristojno okrajno sodišče, na območju katerega ima tožeča stranka stalno oziroma začasno prebivališče ali sedež. Vendar pa je ne glede na prejšnji stavek za odločanje o tožbi za povrnitev škode, za katero bi bilo po določbah ZVPSBNO pristojno Okrajno sodišče v Ljubljani, izključno krajevno pristojno Okrajno sodišče v Kranju, za odločanje o tožbi za povrnitev škode, za katero bi bilo po določbah ZVPSBNO pristojno Okrajno sodišče v Mariboru, pa je izključno krajevno pristojno Okrajno sodišče v Celju.

Nadalje ZVPSBNO v petem odstavku 20. člena določa, da je za odločanje o tožbi za povrnitev škode po ZVPSBNO, ki jo vložiti stranka, ki nima stalnega oziroma začasnega prebivališča ali sedeža v Republiki Sloveniji, izključno krajevno pristojno Okrajno sodišče v Kranju. ZVPSBNO v šestem odstavku 20. člena določa, da se v postopku pred sodiščem ne glede na vrsto ali višino zahtevka uporabljajo določbe Zakona o pravnem postopku o sporu majhne vrednosti. Postopek v sporih majhne vrednosti se po določilu 446. člena Zakona o pravnem postopku (ZPP, Uradni list RS, št. 26/99 z dne 15. 4. 1999) opravi pred okrajnim sodiščem. Postopek v sporu majhne vrednosti poteka na podlagi pisno izvedenih pravnih dejanj in sodišče lahko čas ter obseg dokazovanja omeji, dokazovanje pa izvede po prosti presoji tako, da bo zagotovljena sorazmernost med zagotovitvijo ustreznega varstva pravic strank ter ciljem pospešitve in ekonomičnosti postopka. V postopku v sporu majhne vrednosti tudi ni mirovanja postopka. Da gre v sporu majhne vrednosti za hitrejši potek postopka, izhaja iz 451. člena ZPP, saj mora tožeča stranka navajati vsa dejstva in predlagati vse dokaze v tožbi,

⁴⁰Na tem mestu želim opozoriti, da je pri sprejetju novele ZVPSBNO-A prišlo do očitne pomote, kajti drugi odstavki 19. člena vsebuje samo en stavek in torej določba drugega odstavka 9. člena ZVPSBNO-A ni smiselna. Trdno sem prepričana, da bi bilo pravilno besedilo »od dneva vročitve odločbe sodišča iz **dr drugega** stavka **prvega** odstavka 19. člena tega zakona«. Po moji oceni začne teči rok 18 mesecev iz 2. odstavka 20. člena ZVPSBNO od dneva vročitve pravnomočne odločbe sodišča oziroma, če je bilo v njeni zadevi iz drugega člena ZVPSBNO vloženo izredno pravno sredstvo, o katerem odloča Vrhovno sodišče RS, od dneva vročitve odločbe Vrhovnega sodišča RS, s katero se postopek konča.

tožena stranka pa v odgovoru na tožbo. Prav tako je v postopku v sporu majhne vrednosti predpisan krajši rok za vložitev pritožbe (ali pripravljalne vloge), in sicer znaša le 8 dni, stranke pa tudi nimajo pravice do revizije. Na podlagi sedmega odstavka 20. člena ZVPSBNO je tudi v sporih za povrnitev škode revizija izključena.

Tožbo za povrnitev premoženjske škode zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja lahko stranka vloži v 18 mesecih od dneva vročitve odločbe sodišča iz drugega stavka prvega odstavka 19. člena ZVPSBNO o njeni zadevi v skladu z določbami Obligacijskega zakonika o premoženjski škodi. Republika Slovenija pa objektivno odgovarja za povzročeno škodo. Izpostaviti je potrebno tudi določilo 24. člena ZVPSBNO, ki določa izjemo glede oseb javnega prava, ko pravi, da državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti, javna podjetja, javni skladi in javne agencije kot stranke v sodnih postopkih niso upravičeni do pravičnega zadoščenja z izplačilom denarne odškodnine za povzročeno škodo zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja ali povrnitve premoženjske škode v njihovo korist ali v korist Republike Slovenije po ZVPSBNO ali po drugem zakonu, kadar gre za varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

3.2. PRITOŽBA NA EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Postopek vložitve pritožbe na ESČP je preprost. Vlogo s pritožbo na ESČP lahko podajo posamezniki, nevladne organizacije ali skupine posameznikov, ki zatrjujejo, da so žrtve kršitev pravic, priznanih s EKČP in njenimi Protokoli, s strani države Slovenije ali katerekoli druge države pogodbenice. Predpogoj, da lahko posamezniki in drugi upravičenci vložijo pritožbo na ESČP pa je, da so izčrpali vsa domača pravna sredstva v skladu s splošno priznanimi pravili mednarodnega prava in v šestih mesecih od dne, ko je bila sprejeta dokončna odločitev po domačem pravu. Prav tako pa sodišče ne bo obravnavalo nobene pritožbe, če bo ta:

- anonimna;
- v bistvu ista kot zadeva, ki jo je sodišče že obravnavalo, ali ki je že v drugem postopku mednarodne preiskave ali reševanja in ne vsebuje nobenih novih relevantnih informacij;

Sodišče razglasi za nedopustno vsako pritožbo posameznika, predloženo v skladu s 34. členom EKČP, če meni:

-da ni v skladu z določbami EKČP ali njenih Protokolov, da je očitno neutemeljena ali pa da pomeni zlorabo pravice posameznika do pritožbe; ali

-da za vlagatelja ni nastal znatno neugodnejši položaj, razen, če spoštovanje človekovih pravic, opredeljenih v EKČP in njenih protokolih, zahteva obravnavo take pritožbe. Na tej podlagi ni mogoče zavrniti nobene zadeve, ki je ni prej ustrezno obravnavalo že domače sodišče.

Sodišče lahko v skladu s povedanim v katerikoli fazi postopka zavrne vsako pritožbo, če meni, da je nedopustna.

Pritožba ima obliko pisma, ki ga vlagatelj lahko v slovenskem jeziku napiše v neformalni obliki, lahko pa tudi na obrazcu, ki ga je mogoče dobiti na Informacijskem uradu Sveta Evrope v RS. Pritožnik lahko pritožbo vloži sam, lahko pa ima tudi zastopnika, ki pa mora biti odvetnik.

Obvezne sestavine pritožbe so:

-ime, datum rojstva, državljanstvo, spol, poklic in naslov vlagatelja (vlagatelji, ki ne želijo razkriti svoje identitete javnosti, to v pritožbi navedejo skupaj z razlogi, ki naj bi to opravičevali),

-ime države, zoper katero se vlaga pritožba,

-kratek povzetek razlogov za pritožbo,

-navedba pravice iz EKČP, ki naj bi bila kršena,

-navedba že izkoriščenih pravnih sredstev in kopije odločitev organov o teh,

-podpis vlagatelja,

-pritožbi se mora priložiti fotokopija osebne izkaznice ali potnega lista.

Naslov sodišča na katerega se pošlje pritožba je sledeč:

The Registrar

European Court of Human Rights

Council of Europe

F-67075 Strasbourg Cedex

Francija⁴¹

⁴¹ Svet Evrope, Informacije za osebe, ki želijo podati vlogo na Evropsko sodišče za človekove pravice, 06/2010, str. 24, URL: http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/A6722D1A-0CFC-42B6-AFA8-E69064E69101/0/SVN_PO_pack.pdf (15.12.2010).

3.2.1. PREDHODNI POSTOPEK

Sodni referent v vsakem primeru na pritožbo odgovori in morda zahteva tudi dodatno dokumentacijo. Pritožnika obvesti o morebitni ustaljeni praksi EKČP glede podobnih primerov ter mu v primeru, da je pritožnik poslal pritožbo v obliki neformalnega pisma, pošlje obrazce, ki jih je potrebno izpolniti.⁴² Sodni referent s pismi tudi nadalje obvešča pritožnika o poteku postopka. Na tej stopnji postopka pritožnik še ne potrebuje odvetnika, niti mu ni treba hoditi v Strasbourg.

3.2.2. PREIZKUS DOPUSTNOSTI PRITOŽBE

Prva odločitev, ki jo sodišče sprejme, je odločitev o dopustnosti pritožbe. Senat sodišča lahko v tej zvezi sprejme dve odločitvi, in sicer, da je pritožba dopustna ali da ni dopustna. V primeru, da je pritožba dopustna, pošlje pritožbo vladi države kršiteljice v odgovor.⁴³ Državo Slovenijo v postopku pred EKČP zastopa generalni državni pravobranilec. Vlagatelj mora na navedbe države kršiteljice odgovoriti in najkasneje v 6 tednih navesti zahtevek za pravično zadoščenje ali pa sporočiti, da denarnega zadoščenja ne zahteva, sicer se pritožba izbriše iz evidence. V okviru pravičnega zadoščenja se lahko zahteva odškodnina za premoženjsko in nepremoženjsko škodo ter povračilo stroškov. Če pritožnik zahteva pravično zadoščenje, skuša sodišče stranke spodbuditi k sklenitvi prijateljske poravnave. V kolikor je ta sklenjena, sodišče s kratko ugotovitveno odločbo zaključi postopek. Kadar pa do prijateljske poravnave ne pride, sodišče o zadevi odloči.

3.2.3. PRAVNO ZASTOPANJE

V fazi po odločitvi o dopustnosti pritožbe in po tem, ko je sodišče poslalo pritožbo državi kršiteljici v odgovor, mora imeti pritožnik zastopnika (na obravnavi, če je razpisana), ki je odvetnik. Pritožnik lahko zaprosi tudi za pravno pomoč, ki mu jo predsednik senata po prejetju odgovora države kršiteljice odobri, če je to potrebno za pravilen potek postopka in če vlagatelj nima dovolj sredstev, da bi pokril vse ali del stroškov zastopanja. Pritožnik mora izpolniti obrazec za pravno pomoč, ki ga potrdi

⁴²Vilfan A., Postopek pred ESČP, Pravna Praksa, leto 26/792, št. 20, GV Založba, Ljubljana 2007, priloga, str. III.

⁴³Vilfan A., Postopek pred ESČP, Pravna Praksa, leto 26/792, št. 20, GV Založba, Ljubljana 2007, priloga, str. IV.

pristojna davčna uprava in priložiti vsa potrebna dokazila. Če je pravna pomoč odobrena, je odobren pavšalni znesek, ki služi za pokritje stroškov odvetnika ter stroške poti in bivanja pritožnika in odvetnika v Strasbourgu, če EKČP razpiše obravnavo. Sodišče pa ne najde odvetnika pritožnika, temveč ga napoti na Odvetniško zbornico.⁴⁴

3.2.4. ODLOČANJE O KRŠITVI

Načelno poteka postopek pred sodiščem zgolj pisno. Izjemoma razpiše sodišče obravnavo, kadar meni, da gre za kompleksna in nejasna vprašanja ali zadevo, ki je za državo pogodbenico izrednega pomena ter sodniki menijo, da bi osebna predstavitev argumentov pripomogla k razjasnitvi zadeve. Za razpis obravnave lahko zaprosijo tudi stranke postopka, ki morajo predlog utemeljiti, vendar ni nujno, da sodišče predlogu ugodí. Sodišče odloči s sodbo, s katero ugotovi obstoj kršitve. Nikakor pa ne more z odločitvijo poseči v odločitve sodišč države kršiteljice. Za državo kršiteljico je sodba sicer obvezujoča in jo mora spoštovati; prav tako mora izpolniti odločitev o pravičnem zadoščenju. Sodba je tako ugotovitev kršitve pravice, zavarovane z Evropsko konvencijo o človekovih pravicah ali njenimi protokoli in obsodba države kršiteljice na plačilo pravične odškodnine za kršeno pravico.⁴⁵ Zoper sodbo je možna pritožba v roku treh mesecev na veliki senat v primeru pomembnih vprašanj interpretacije ali uporabe EKČP, ali pa, če je sporno pomembno vprašanje splošnega pomena. O pritožbi Veliki senat odloči s sodbo, zoper katero pritožba ni dovoljena. Sodba Velikega senata je za toženo državo zavezujoča. Nadzor nad izvršitvijo sodb ESČP izvaja Odbor ministrov Sveta Evrope. Vse sodbe se tudi objavijo.⁴⁶

⁴⁴Vilfan A., Postopek pred ESČP, Pravna Praksa, leto 26/792, št. 20, GV Založba, Ljubljana 2007, priloga, str. V.

⁴⁵Vilfan A., Postopek pred ESČP, Pravna Praksa, leto 26/792, št. 20, GV Založba, Ljubljana 2007, priloga, str. VI.

⁴⁶Vilfan A., Postopek pred ESČP, Pravna Praksa, leto 26/792, št. 20, GV Založba, Ljubljana 2007, priloga, str. VII.

4. PRIKAZ VARSTVA PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA NA HIPOTETIČNEM PRAKTIČNEM PRIMERU

Dejansko stanje

V izvršilnem postopku je bil dne 6.6.1994 izdan sklep o izvršbi. Dolžnica⁴⁷ je zoper ta sklep dne 20.7.1994 vložila ugovor. O ugovoru vse do leta 2009 ni prejela nobene odločitve. Vmes je leta 2007 prejela le odločitev, da je prišlo do spremembe upnika in nato čez čas še sklep, da se izvršba, ki je bila predlagana na premičnine, ustavi. Zato je bila trdno prepričana, da je izvršilni postopek končan.

Ali je v danem primeru primerno vložiti pravna sredstva zaradi sojenja v nerazumnem roku in katera?

Rešitev primera

V danem primeru je vsekakor primerno vložiti pravna sredstva zaradi sojenja v nerazumne roku. Dolžnici se predlaga, da najprej vloži nadzorstveno pritožbo. V kolikor z odločitvijo o nadzorstveni pritožbi ne bo zadovoljna pa naj vloži še rokovni predlog. Predpostavljamo, da bo dolžnica prejela ugodno rešitev rokovnega predloga in bo zato izpolnila pogoje za vložitev zahteve za pravično zadoščenje na pristojno Državno pravobranilstvo.

Glede na predlagano rešitev primera bo najprej predstavljen osnutek nadzorstvene pritožbe (podpoglavje 4.1.), rokovnega predloga (podpoglavje 4.2.) in zahteve za pravično zadoščenje (podpoglavje 4.3.).

V nadaljevanju bo potem predpostavljeno, da je Državno pravobranilstvo zavrnilo dolžnično zahtevo za pravično zadoščenje. Izvršilni postopek bo vmes pravnomočno končan in bo dolžnica zato vložila tožbo. Prikazan bo osnutek tožbe (podpoglavje 4.4.).

Na koncu pa bo predpostavljeno, da dolžnica tudi s tožbo ni uspela, prav tako pa ne z nobenim nadaljnjim pravnim sredstvom pred nacionalnim sodiščem (pritožbo in ustavno pritožbo) in bo zato vložila pritožbo na Evropsko sodišče za človekove pravice (podpoglavje 4.5.).

⁴⁷Zaradi lažjega prikaza bomo dolžnico poimenovali Dolžnica Novak in bo ta imela stalno prebivališče na naslovu Velika vas X, Velika vas.

IZPOLNI VLOŽNIK NADZORSTVENE PRITOŽBE

(Posebej opozarjamo, da lahko nadzorstveno pritožbo vloži le stranka sodnega postopka!)

1. Stranka, ki predlaga nadzorstveno pritožbo:

**DOLŽNICA NOVAK, VELIKA VAS X, VELIKA VAS po POOBLAŠČENCU
ODVETNIKU A.A. iz VELIKE VASI**

a) za fizične osebe: osebno ime, priimek ter naslov stalnega ali začasnega prebivališča stranke

b) za pravne osebe: firma, sedež pravne osebe in njen zakoniti zastopnik oz. pooblaščenec

2. Navedba vrste sodnega postopka (podčrtaj):

- Pravdni
- Kazenski
- Upravni
- Delovni
- **Nepravdni - IZVRŠILNI**

(Ni obvezno, če stranka ne ve, za kakšen postopek gre)

3. Navedba sodišča, ki obravnava zadevo (kraj sedeža sodišča oziroma podčrtati):

- **Okrajno sodišče v Veliki vasi** _____
- Okrožno sodišče v _____
- Višje sodišče v _____
- Vrhovno sodišče Republike Slovenije
- Upravno sodišče Republike Slovenije
- Višje delovno in socialno sodišče v Ljubljani
- Delovno (in socialno) sodišče v _____

4. Navedba opravilne številke, pod katero sodišče obravnava zadevo: **IXY/1994**

4.a. (NEOBVEZNO) Navedba podatkov nasprotne stranke v postopku (osebno ime, naslov/firma, sedež):

⁴⁸ Ministrstvo za pravosodje, Nadzorstvene pritožbe, URL: http://www.mp.gov.si/si/delovna_podrocja/pravosodna_uprava/aktivnosti_pravosodne_uprave/nadzorstvene_pritožbe/ (15.12.2010).

5. Navedba datuma in/ali leta vložitve zadeve na sodišče (vložitev tožbe, pritožbe, ugovor, revizija, obnova postopka...):

20.7.1994 – ugovor zoper sklep o izvršbi

6. Navedba dolžine trajanja sodnega postopka:

15 let

7. Navedba okoliščin ali drugih podatkov v zvezi z zadevo, ki izkazujejo, da sodišče nepotrebno odlaša z odločanjem (obrazložitev):

Sodišče je v obravnavni zadevi izdalo sklep o izvršbi dne 6.6.1994. Dne 20.7.1994 je dolžnica zoper sklep o izvršbi vložila ugovor, o katerem ni prejela nobene odločitve vse do leta 2009. Medtem je prejela v letu 2007 le sklep o spremembi upnika ter sklep o ustavitvi izvršbe na premičnine. Prepričana je bila, da je s tem izvršilni postopek zaključen. Šele letos je ugotovila, da postopek dejansko še ni zaključen in da traja že 15 let. Dolžnica je upravičeno vložila ugovor zoper izvršbo in s tem ni prispevala k zavlačevanju zadeve, sodišče pa ni imelo nobenega razloga, zakaj o zadevi ni odločilo v razumnem roku.

8. Lastnoročni podpis stranke (ali njenega zastopnika ali pooblaščenca).
ODVETNIK A.A.

9. Datum vloge: 5.4.2009

Stroški:

- nagrada za postopek - tar.št. 3480 OT priloga ZOdvT = 10,00 €
- mat. stroški – tar.št. 6000 in 6002 OT priloga ZOdvT = 2,00 €
- 20 % DDv – tar.št. 6007 OT priloga ZOdvT

4.2. Osnutek rokovnega predloga

OKRAJNO SODIŠČE V VELIKI VASI

Številka: SuNp XY/2010

Predlagateljica: **DOLŽNICA NOVAK, VELIKA VAS X, VELIKA VAS**
Pooblaščenec: ODVETNIK A.A.

R O K O V N I P R E D L O G

2x

Pooblastilo

Obvestilo okrajnega sodišča v Veliki vasi z dne 20.4.2009

Predlagateljica je vložila nadzorstveno pritožbo v izvršilni zadevi naslovnega sodišča opr.št. I XY/1994. V zvezi s tem je prejela obvestilo z dne 20.4.2009 v smislu 6. člena Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (v nadaljevanju ZVPSBNO). V tem obvestilu predsednik sodišča predlagateljico seznanja zgolj s tem, da je njena zadeva v reševanju. V obrazložitvi tega pojasnila pa ni navedeno, zakaj je zadeva v reševanju že dobrih petnajst let in na kašen način se bo pospešila rešitev zadeve. Zaradi navedenega predlagateljica sklepa, da je bila njena nadzorstvena pritožba zavrnjena in v odprtem roku po pooblaščenцу vlaga

r o k o v n i p r e d l o g .

V izvršilnem postopku upnika A.A. zoper dolžnico Dolžnico Novak zaradi izterjave 2.000,00 EUR s pp (prej 479.280,00 SIT) je bil dne 6.6.1994 izdan sklep o izvršbi opr.št. I XY/94. Zoper ta sklep je dolžnica dne 20.7.1994 vložila ugovor, o katerem pa vse do leta 2009 ni prejela odločitve. V vmesnem času je prejela le sklep o tem, da je prišlo do spremembe upnika, nato pa še sklep, s katerim je sodišče odločilo, da se izvršba na premičnine ustavi. Trdno je bila prepričana, da je s tem izvršilni postopek zaključen in da se je izvršba v celoti ustavila. Šele leta 2009 pa je prejela sklep z dne 6.3.2009, s katerim je sodišče zavrnilo njen ugovor zoper sklep o izvršbi. Nad takšno odločitvijo je bila zelo presenečena, saj ne razume, kako je lahko sodišče o njenem ugovoru odločalo 15 let. Zaradi navedenega je takoj vložila nadzorstveno pritožbo, vendar glede na vsebino obvestila, sodišče njenih trditev ni upoštevalo.

Skladno z navedenim vlaga še rokovni predlog, ker je trdno prepričana, da ji je bila kršena pravica do sojenja v razumnem roku in da sodišče ni imelo nobenega razloga, da

o njeni zadevi odloča tako dolgo. Gre za popolnoma enostavno zadevo, o kateri bi sodišče bilo dolžno odločiti v razumnem roku. Sicer pa je sodišče predlagateljico z izdajo sklepa o ustavitvi izvršbe na premoženje v letu 2007 spravilo v zmoto, da je izvršilni postopek zaključen. Kar je povsem razumljivo, saj predlagateljica odločitve o vložnem ugovoru zoper izvršbo še ni prejela, prejela pa je sklep, da se izvršba na premoženje ustavi.

Sodišče je skladno z opisanim več kot očitno predlagateljici kršilo pravico do sojenja v razumnem roku in zato slednja

predlaga,

da se rokovni predlog odstopi predsedniku Višjega sodišča v VELIKI VASI, katero naj predlogu ugodí in ugotovi, da je sodišče v obravnavani zadevi po nepotrebnem odlašalo z odločanjem.

Velika vas, 29.4.2009

Dolžnica Novak

Stroški:

- nagrada za postopek - tar.št. 3480 OT priloga ZOdvT = 10,00 €
- mat. stroški – tar.št. 6000 in 6002 OT priloga ZOdvT = 2,00 €
- 20 % DDv – tar.št. 6007 OT priloga ZOdvT

4.3. Zahteva za pravično zadoščenje

DRŽAVNO PRAVOBRANILSTVO RS
ZUNANJI ODDELEK V VELIKI VASI

Vlagateljica: **DOLŽNICA NOVAK, VELIKA VAS X, VELIKA VAS**

ZAHTEVA ZA PRAVIČNO ZADOŠČENJE

2x

Pooblastilo

Sklep Višjega sodišča v Veliki vasi z dne 5.5.2009

Vlagateljica je bila stranka izvršilnega postopka pred Okrajnim sodiščem v Veliki vasi. V tem postopku je bil dne 6.6.1994 izdan sklep o izvršbi. Zoper ta sklep je predlagateljica dne 20.7.1994 vložila ugovor. O njenem ugovoru je bilo odločeno šele leta 2009. Pred tem je predlagateljica v letu 2007 prejela le sklep o spremembi upnika in sklep s katerim je bilo odločeno, da se izvršba na premočninah ustavi. Drugih odločitev ni prejela in je zato laično sklepala, da je izvršilni postopek zaključen. Šele leta 2009 pa je prejela, odločitev sodišča, da je njen ugovor zoper sklep o izvršbi zavrnjen. Ko je to odločitev prejela, je nemudoma vložila nadzorstveno pritožbo, o kateri je Okrajno sodišče v Veliki vasi odločilo s pisnim obvestilom, iz katerega smiselno izhaja, da je nadzorstveno pritožbo zavrnilo. Zaradi navedenega je predlagateljica vložila še rokovni predlog, o katerem je Višje sodišče v Veliki vasi odločilo s sklepom z dne 5.5.2009, s katerim je rokovnemu predlogu ugodilo.

Dne 1.12.2009 je predlagateljica prejela sklep o ustavitvi izvršbe. Ta je postal pravnomočen dne 16.12.2009 in zaradi navedenega vlagateljica izpolnjuje pogoje za vložitev zahteve za pravično zadoščenje v skladu s 1. odstavkom 19. člena ZVPSBNO. Vlagateljica predlaga, da si naslovno pravobranilstvo pribavi vse listine v spisu nadzorstvene pritožbe Okrajnega sodišča v Veliki vasi opr.št. SuNp XY/2009.

Vlagateljica iz naslova kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja uveljavlja odškodnino v znesku 5.000,00 EUR. Vlagateljica je trdno prepričana, da so izpolnjeni pogoji v skladu 3. odstavkom 19. člena v zvezi s 4. členom ZVPSBNO. Šlo je za preprosto izvršilno zadevo. Predlagateljica je izkoristila pravno sredstvo, ki ji pripada na podlagi Zakona o izvršbi in zavarovanju. Sodišče pa o njenem pravnem sredstvu ni odločilo celih 15 let. Za to ni imelo nobenega razloga. Zadeva je izjemnega pomena za stranko iz razloga, ker je bila dolžnica v negotovosti, ali bo morala ta znesek poravnati, prav tako pa so sedaj natekle že visoke zakonske zamudne obresti. Če bi sodišče odločilo v razumnem roku, do tega ne bi prišlo in dolžnica bi se lahko pripravila na izpolnitev obveznosti oziroma se poskušala upnikom dogovoriti za izvensodno

rešitev zadeve. Glede na navedeno je trdno prepričana, da je njen zahtevek v višini 5.000,00 EUR v celoti utemeljen.

Glede na navedeno vlagateljica po pooblaščenju

predlaga,

da ji v zakonsko določenem roku priznate in nakažete odškodnino v znesku 5.000,00 EUR in priglašene stroške zastopanja na fiduciarni račun pooblaščenca številka: XY23-XX65-452X-212, odprt pri NOVI KBV d.d., ker bo v nasprotnem primeru proti vam vložena tožba.

Velika vas, 18.12.2009

Dolžnica Novak

Stroški:

- nagrada za postopek - tar.št. 3481 OT priloga ZOdvT = 300,00 EUR
- mat. stroški – tar.št. 6000 in 6002 OT priloga ZOdvT = 20,00 EUR
- 20 % DDV – tar.št. 6007 OT priloga ZOdvT

4.4. Osnutek tožbe

OKRAJNO SODIŠČE _____

P /2010

Tožeča stranka: **DOLŽNICA NOVAK, VELIKA VAS X, VELIKA VAS
Pooblaščenec**

Tožena stranka: **REPUBLIKA SLOVENIJA, ki jo zastopa Državno
pravobranilstvo, Oddelek v Veliki vasi**

T O Ž B A

zaradi plačila odškodnine 5.000,00 EUR s pp

2x

Pooblastilo

Taksa: 240,00 EUR⁴⁹ - potrdilo o plačilu priloženo

⁴⁹Zakon o sodnih taksah (ZST-1, Uradni list RS, št. 37/2008), tar.št. 1111 v zvezi s 16. členom.

I.

Tožnica je bila stranka izvršilnega postopka pred Okrajnim sodiščem v Veliki vasi. V tem postopku je bil dne 6.6.1994 izdan sklep o izvršbi. Zoper ta sklep je tožnica dne 20.7.1994 vložila ugovor. O njenem ugovoru je bilo odločeno šele leta 2009. Pred tem je tožnica v letu 2007 prejela le sklep o spremembi upnika in sklep, s katerim je bilo odločeno, da se izvršba na premičnine ustavi. Drugih odločitev ni prejela in je zato laično sklepala, da je izvršilni postopek zaključen. Šele leta 2009 pa je prejela, odločitev sodišča, da je njen ugovor zoper sklep o izvršbi zavrnjen. Ko je to odločitev prejela, je nemudoma vložila nadzorstveno pritožbo, o kateri je Okrajno sodišče v Veliki vasi odločilo s pisnim obvestilom, iz katerega smiselno izhaja, da je nadzorstveno pritožbo zavrnilo. Zaradi navedenega je tožnica vložila še rokovni predlog, o katerem je Višje sodišče v Veliki vasi odločilo s sklepom z dne 5.5.2009, s katerim je rokovnemu predlogu ugodilo.

Dne 1.12.2009 je tožnica prejela sklep o ustavitvi izvršbe. Ta je postal pravnomočen dne 16.12.2009. Izvršilni postopek je proti njej tekkel 15 let. Zaradi dolgotrajnega postopka je trpela duševne bolečine. Te so bile posebej izrazite v času, ko je prejela sklep o zavrnitvi ugovora. Tako tožnica izpolnjuje pogoje za vložitev zahteve za pravično zadoščenje v skladu s 1. odstavkom 19. člena ZVPSBNO.

Tožnica predlaga, da si sodišče pridobi vse listine v spisu Okrajnega sodišča v Veliki vasi opr.št. SuNp XY/2009, ki se nanašajo na vloženo nadzorstveno pritožbo.

Tožnica iz naslova kršitve pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja uveljavlja odškodnino v znesku 5.000,00 EUR. Prepričana je, da so izpolnjeni pogoji v skladu 3. odstavkom 19. člena v zvezi s 4. členom ZVPSBNO. Šlo je za preprosto izvršilno zadevo. Tožnica je izkoristila pravno sredstvo, ki ji pripada na podlagi Zakona o izvršbi in zavarovanju. Sodišče pa o njenem pravnem sredstvu ni odločilo celih 15 let. Za to ni imelo nobenega razloga. Zadeva je izjemnega pomena za tožnico iz razloga, ker je bila kot dolžnica v negotovosti, ali bo morala ta znesek poravnati. V tem času so tekle visoke zakonske zamudne obresti. Če bi sodišče odločilo v razumnem roku, do tega ne bi prišlo in tožnica bi se lahko pripravila na izpolnitev obveznosti oziroma se poskušala z upnikom dogovoriti za izvensodno rešitev zadeve. Glede na navedeno je trdno prepričana, da je njen zahtevek v višini 5.000,00 EUR v celoti utemeljen. Pripominja še, da je pred prejemom sklepa o ugovoru tožničin mož Dolžnik Novak rekel, da bo odvrigel listine, ki so se nanašale na to obveznost. Namreč pogovarjala sta se, da je postopek zaključen in da teh listin več ne potrebujeta. Šele po dobrem tednu sta ugotovila, da listine še niso bile zavržene.

Pred vložitvijo tožbe je tožnica uveljavljala odškodnino pri pristojnem Državnem pravobranilstvu in v roku treh mesecev ni prejela odgovora. Zaradi tega so izpolnjeni tudi vsi formalni razlogi za uveljavljanje odškodnine v smislu 3. odstavkom 19. člena v zvezi s 4. členom ZVPSBNO.

Dokaz:.

- spis naslovnega sodišča opr.št. SuNp XY/2009,
- spis naslovnega sodišča opr.št. I XY/1994,
- priča Dolžnik Novak, Velika vas X, Velika vas,
- zahtevek Državnemu pravobranilstvu z dne 18.12.2009,
- zaslišanje Dolžnice Novak.

Tožnica po pooblaščenju predlaga, da sodišče izda sledečo

s o d b o

Tožena stranka, REPUBLIKA SLOVENIJA je dolžna tožnici Dolžnici Novak, Velika vas X, Velika vas, plačati 5.000,00 EUR z zakonskimi zamudnimi obrestmi od 19.3.2010 dalje do plačila in ji povrniti pravdne stroške z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dneva poteka roka za njihovo prostovoljno izpolnitev do plačila; vse v roku 8 dni pod izvršbo.

Ptuj, 29.3.2010

Dolžnica Novak

Stroški:

- nagrada za postopek- tar.št. 3100 OT = 253,50 EUR
- mat. str. - 6000 in 6002 OT = 20,00 EUR
- 20 % DDV – tar.št. 6007 OT
- taksa

4.5. Osnutek pritožbe na ESČP⁵⁰

Voir Note explicative
See Explanatory Note
Glej navodilo
SVN

Numéro de dossier
File-number
Številka vloge

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
EVROPSKO SODIŠČE ZA VARSTVO ČLOVEKOVIH PRAVIC

Conseil de l'Europe – *Council of Europe* - Svet Evrope
Strasbourg, France - Strasbourg, Francija

REQUÊTE
APPLICATION
PRITOŽBA

présentée en application de l'article 34 de la Convention européenne des Droits de
l'Homme,
ainsi que des articles 45 et 47 du Règlement de la Cour

*under Article 34 of the European Convention on Human Rights
and Rules 45 and 47 of the Rules of Court*

*V skladu s 34. členom Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih
svoboščin ter
45. in 47. členom poslovnika Sodišča*

IMPORTANT: La présente requête est un document juridique et peut affecter vos droits
et obligations.

*This application is a formal legal document and may affect your rights
and obligations.*

POMEMBNO: *Ta pritožba je pravni dokument in lahko vpliva na Vaše pravice in
dolžnosti*

⁵⁰ Svet Evrope, Informacije za osebe, ki želijo podati vlogo na Evropsko sodišče za človekove pravice, 06/2010, URL: http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/A6722D1A-0CFC-42B6-AFA8-E69064E69101/0/SVN_PO_pack.pdf (15.12.2010).

I – LES PARTIES / *THE PARTIES* / STRANKE

A. LE REQUÉRANT/LA REQUÉRANTE
THE APPLICANT
PRITOŽNIK/PRITOŽNICA

(Renseignements à fournir concernant le/la requérant(e) et son/sa représentant(e) éventuel(le)) (*Fill in the following details of the applicant and the representative, if any*)

(Vpišite podatke o pritožniku/pritožnici in morebitnem predstavniku/morebitni predstavnici)

1. Nom de famille
Surname / Priimek **DOLŽNICA**

2. Prénom (s) / *First name (s)* / Ime **NOVAK**

Sexe: masculin/féminin Sex: male/female Spol: moški / ženski

3. Nationalité / *Nationality* / Državljanstvo **SLOVENSKO**

4. Profession / *Occupation* / Poklic _____

5. Date et lieu de naissance / *Date and place of birth* /
Datum in kraj rojstva **2X.XX.19XY**

6. Domicile / *Permanent address* / Stalno bivališče
VELIKA VAS X , VELIKA VAS

7. Tel. N° / Tel.štev.: **03X-2XX-YYY**

8. Adresse actuelle (si différente de 6.)
Present address (if different from 6.)
Trenutni naslov (če ni isti kot v t. 6)

9. Nom et prénom du/de la représentant(e)*
*Name of representative**
Priimek in ime predstavnika/predstavnice* **ODVETNIK A.A.**

10. Profession du/de la représentant(e)
Occupation of representative
Poklic predstavnika/predstavnice **ODVETNIK**

11. Adresse du/de la représentant(e) *Address of representative*
Naslov predstavnika/predstavnice **VELIKA VAS X , VELIKA VAS**

12. Tel. N°, Tel.štev.: **0X – XXX - YYYYY** Fax N°, Štev.faksa: **0Y-YYY-**

YYYY

- * Si le/la requérant(e) est représenté(e), joindre une procuration signée par le/la requérant(e) en faveur du/de la représentant(e).
A form of authority signed by the applicant should be submitted if a representative is appointed.
Če ima pritožnik /pritožnica predstavnika / predstavnico, priložiti pooblastilo s podpisom pritožnika /pritožnice

B. LA HAUTE PARTIE CONTRACTANTE
THE HIGH CONTRACTING PARTY
VISOKA POGODBENA STRANKA

(Indiquer ci-après le nom de l'Etat/des Etats contre le(s)quel(s) la requête est dirigée)

(Fill in the name of the State(s) against which the application is directed)
(Navedite ime tožene države / toženih držav)

13. REPUBLIKA SLOVENIJA

- II – EXPOSÉ DES FAITS/
STATEMENT OF THE FACTS
OPIS DEJSTEV
(Voir chapitre II de la note explicative)
(See Part II of the Explanatory Note)
(Glejte II. del navodila)

14.

Pritožnica je bila stranka izvršilnega postopka pred Okrajnim sodiščem v Veliki vasi. V tem postopku je bil dne 6.6.1994 izdan sklep o izvršbi. Zoper ta sklep je pritožnica dne 20.7.1995 vložila ugovor. O njenem ugovoru je bilo odločeno šele leta 2009. Pred tem je pritožnica v letu 2008 prejela le sklep o spremembi upnika in sklep, s katerim je bilo odločeno, da se izvršba na premočnine ustavi. Drugih odločitev ni prejela in je zato laično sklepala, da je izvršilni postopek zaključen. Sodišče je pritožničin ugovor zoper sklep o izvršbi zavrnilo. Ko je to odločitev prejela, je nemudoma vložila nadzorstveno pritožbo, o kateri je Okrajno sodišče v Veliki vasi odločilo s pisnim obvestilom, iz katerega smiselno izhaja, da je nadzorstveno pritožbo zavrnilo. Zaradi navedenega je pritožnica vložila še rokovni predlog, o katerem je Višje sodišče v Veliki vasi odločilo s sklepom z dne 5.5.2009, s katerim je rokovnemu predlogu ugodilo. Dne 1.12.2009 je pritožnica prejela sklep o ustavitvi izvršbe. Ta je postal pravnomočen dne 16.12.2009.

Pritožnica je iz naslova kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja uveljavljala odškodnino v znesku 5.000,00 EUR. Zahtevek je bil postavljen pri pristojnem Državnem pravobranilstvu, katero pa v roku 30 dni ni odgovorilo. Zato je pritožnica vložila tožbo, s katero je uveljavljala odškodnino v že navedenem znesku. Sodišče je ta tožbeni zahtevek zavrnilo in tožnica tudi s pritožbo na višje sodišče z zahtevkom ni uspela. Vložena je bila ustavna pritožba, katere pa Ustavno sodišče RS ni sprejelo v obravnavanje. Pritožnica je prepričana, da ji je s takšno odločitvijo kršena pravica do sojenja v razumnem roku. Višje sodišče je namreč pritrdilo, da je utemeljeno vložila nadzorstveno pritožbo, kasneje pa v predpisanih postopkih ni mogla doseči odškodnine, ki je za takšno ravnanje predpisana.

IOII – EXPOSÉ DE LA OU DES VIOLATION(S) DE LA CONVENTION ET/OU DES
PROTOCOLES ALLÉGUÉE(S), AINSI QUE DES ARGUMENTS À L'APPUI
*STATEMENT OF ALLEGED VIOLATION(S) OF THE CONVENTION AND/OR
PROTOCOLS AND OF RELEVANT ARGUMENTS*
*IZJAVA O ZATRJEVANI KRŠITVI/KRŠITVAH KONVENCIJE IN/ALI NJENIH
PROTOKOLOV TER RELEVANTNI ARGUMENTI*

(Voir chapitre III de la note explicative)
(See Part III of the Explanatory Note)
(Glejte III. del navodila)

Pritožnica je prepričana, da ji je bila kršena sledeča temeljna pravica in svoboščina:

➤ **1. odstavek 6. člena EKČP- pravica do poštenega sojenja, ki določa:**

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih pravično in javno ter v razumnem roku odloča neodvisno in nepristransko z zakonom ustanovljeno sodišče.«

Kot je navedeno zgoraj, je odločitev o pritožničinem ugovoru trajala celih 15 let. Nobenega dvoma ne more biti, da gre za odločanje v roku, ki ni razumen. Pri tem velja še izpostaviti, da je v vmesnem obdobju prišlo do odločitve, zaradi katere je bila pritožnica prepričana, da je postopek proti njej končan in je temu sledilo njeno ravnanje, zaradi katerega bi skoraj bili zavrženi določeni dokazi. V ZVPSBNO je predpisan postopek ravnanja pritožnice za primer, ko sodišče v njeni zadevi ni odločilo v primernem roku in pritožnica je vložila ustrezna pravna sredstva, glede katerih je sodišče ugotovilo ustrezno kršitev. V nadaljevanju pa ji sodišče ni priznalo odškodnine, ki je predpisana za tak primer in je zaradi tega podana kršitev Ustave Republike Slovenije v smislu 22. in 23. člena. Vsekakor pa je tudi kršena pravica do poštenega sojenja v smislu 1. odstavka 6. člena EKČP.

➤ **13. člen EKČP – pravica do učinkovitega pravnega sredstva, ki določa:**

»Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to Konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti«

Pritožnici je bilo priznano, da je utemeljeno vložila nadzorstveno pritožbo zaradi sojenja v nerazumnem roku, ni ji pa priznalo odškodnine za duševne bolečine, ki so ji nastale v posledici. Tako je prepričana, da je takšno pravno sredstvo neučinkovito in je s tem podana kršitev pravice do učinkovitega pravnega sredstva, v smislu 13. člena EKČP.

Na podlagi 41. člena EKČP pritožnica zahteva pravično zadoščenje in sicer iz naslova:

- nepremoženjske škode

Pritožnica je v sodnem postopku uveljavljala odškodnino v višini 5.000,00 EUR,

kar je v skladu 2. odstavkom 16. člena ZVPSBNO. Zaradi neuspeha z vsemi pravnimi sredstvi pa ji nastaja nadaljnja nematerialna škoda in tako uveljavlja, da ji sodišče dodatno prizna odškodnino v višini 10.000,00 EUR. Skupaj torej zahteva odškodnino v višini 15.000,00 EUR.

Poleg tega pa uveljavlja, da se ji priznajo stroški, ki jih je imela pred sodišči v Sloveniji zaradi uveljavljanja zahtevkov zaradi sojenja v nerazumnem roku in s predstavitvijo zadeve pred naslovnim sodiščem po sledečem stroškovniku:

➤ **stroški predstavitve zadeve pred nacionalnimi sodišči:**
nadzorstvena pritožba (tar.št. 3480 OT) = 10,00 EUR
EUR + mat.str. (tar.št. 6000 in 6002 OT) = 2,00 EUR
+ rokovni predlog (tar.št. 3480 OT) = 10,00 EUR + mat.str. (tar.št. 6000 in 6002 OT) = 2,00 EUR
+ zahteva za pravično zadoščenje (3481 OT) = 300,00 EUR + mat.str. (tar.št. 6000 in 6002 OT) = 20,00 EUR
+ nagrada za postopek s tožbo (tar.št. 3100 OT) = 253,50 EUR + nagrada za narok (tar.št. 3102 OT) = 234,00 EUR + materialni stroški (tar.št. 6000 in 6002 OT) = 20,00 EUR
+ nagrada za postopek s pritožbo (tar.št. 3210 OT) = 312,00 EUR
+ nagrada za postopek z ustavno pritožbo (tar.št. 3470 OT) = 500,00 EUR
=1.663,50 EUR + 20 % DDV (tar.št. 6007 OT) = 332,70 EUR
Skupaj stroški zastopanja = 1.996,20 EUR
+ sodna taksa za tožbo (tar.št. 1111 v zvezi s 16. členom ZST-1) = 240,00 EUR
+ sodna taksa za pritožbo (tar.št. 1121 v zvezi s 16. členom ZST-1) = 240,00 EUR
SKUPAJ: 2.476,20 EUR

➤ **stroški predstavitve zadeve pred ESČP:**
nagrada za postopek (tar.št. 3470 OT) = 500,00 EUR
+ mat.str. (tar.št. 6000 in 6002 OT) = 25,00 EUR
+ 20% DDV (tar.št. 6007 OT) = 105,00 EUR
SKUPAJ: 630,00 EUR

IV – EXPOSÉ RELATIF AUX PRESCRIPTIONS DE L'ARTICLE 35 § 1 DE LA CONVENTION

STATEMENT RELATIVE TO ARTICLE 35 § 1 OF THE CONVENTION
IZJAVA, KI SE NANAŠA NA 1. ODSTAVEK 35. ČLENA KONVENCIJE

(Voir chapitre IV de la note explicative. Donner pour chaque grief, et au besoin sur une feuille séparée, les renseignements demandés sous les points 16 à 18 ci-après)
(See Part IV of the Explanatory Note. If necessary, give the details mentioned below under points 16 to 18 on a separate sheet for each separate complaint)
(Glejte IV. del Navodila. Če je potrebno, navedite podatke, ki se zahtevajo v točkah 16 – 18 na posebnem listu za vsak predmet posebej)

16. Décision interne définitive (date et nature de la décision, organe – judiciaire ou autre – l'ayant rendue)
Final decision (date, court or authority and nature of decision)
Končna odločba (datum in narava odločitve, sodišče oz. organ, ki jo je sprejel)

Sklep Ustavnega sodišča Republike Slovenije z dne 10.10.2010, opr.št. Up-XXY/10-5, s katerim je Ustavno sodišče odločilo, da ustavne pritožbe ne bo sprejelo v obravnavanje.

17. Autres décisions (énumérées dans l'ordre chronologique en indiquant, pour chaque décision, sa date, sa nature et l'organe – judiciaire ou autre – l'ayant rendue)

Other decisions (list in chronological order, giving date, court or authority and nature of decision for each of them)

Druge odločbe (vpišite jih v časovnem zaporedju; za vsako odločitev vpišite datum, naravo odločbe in sodišče oz. organ, ki jo je sprejel)

- sodba Okrajnega sodišča v Veliki vasi z dne 30.4.2010 opr.št. P YX /2010

- sodba Višjega sodišča v Veliki vasi z dne 25.7.2010 opr.št. I Cp XY/2010

- sklep Ustavnega sodišča z dne 10.10. 2010 opr.št. Up-XXY/10-5

18. Dispos(i)ez-vous d'un recours que vous n'avez pas exercé? Si oui, lequel et pour quel motif n'a-t-il pas été exercé?

Is there or was there any other appeal or other remedy available to you which you have not used? If so, explain why you have not used it.

Ali imate / ste imeli na voljo še kakšno pravno sredstvo, ki ga niste uporabili? Če da, razložite katero in zakaj ga niste uporabili.

V predmetni zadevi je pritožnica uporabila prav vsa pravna sredstva, ki so ji bila na voljo. Zoper zadnjo odločitev – sodbo Višjega sodišča v Veliki vasi z dne 25.7.2010 opr.št. I Cp XY/2010 je vložila ustavno pritožbo, ki ni bila sprejeta, kakor to sledi iz sklepa Ustavnega sodišča RS z dne 10.10. 2010 opr.št. Up-XXY/10-5. Glede na navedeno je pritožnica v skladu s slovensko zakonodajo izkoristila vsa pravna sredstva.

V – EXPOSÉ DE L'OBJET DE LA REQUÊTE
STATEMENT OF THE OBJECT OF THE APPLICATION
IZJAVA O PREDMETU PRITOŽBE

(Voir chapitre V de la note explicative)
(See Part V of the Explanatory Note)
(Glejte V. del Navodila)

19.

S citirano pritožbo pritožnica želi doseči, da Evropsko sodišče za človekove pravice:

- ugotovi kršitve 1. odstavka 6. člena EKČP- pravica do poštenega sojenja
- ugotovi kršitev 13. člena EKČP – pravica do učinkovitega pravnega sredstva
- naloži državi Sloveniji, da je dolžna pritožnici plačati odškodnino v višini **15.000,00 EUR** in ji povrniti stroške, ki so ji nastali v domačih postopkih v višini **2.476,20 EUR** ter stroške, ki jih je imela s predstavitvijo zadeve pred ESČP v višini **630,00 EUR**; vse z zakonskimi zamudnimi obrestmi od dneva vložitve predmetne pritožbe.

VI – AUTRES INSTANCES INTERNATIONALES TRAITANT OU AYANT TRAITÉ
L’AFFAIRE

STATEMENT CONCERNING OTHER INTERNATIONAL PROCEEDINGS
IZJAVA O DRUGIH MEDNARODNIH POSTOPKIH

(Voir chapitre VI de la note explicative)
(See Part VI of the Explanatory Note)
(Glejte VI. del Navodila)

20. Avez-vous soumis à une autre instance internationale d’enquête ou de règlement les griefs énoncés dans la présente requête? Si oui, fournir des indications détaillées à ce sujet.

Have you submitted the above complaints to any other procedure of international investigation or settlement? If so, give full details.

Ali ste to pritožbo že predložili v drug postopek mednarodne preiskave ali poravnave? Če ste, navedite vse podatke.

Pritožnica izjavlja, da v obravnavni zadevi ni sprožila nobenih drugih mednarodnih postopkov preiskave ali poravnave.

VII - PIÈCES ANNEXÉES
D'ORIGINAUX,

(PAS

UNIQUEMENT DES COPIES, PRIÈRE
DE N'UTILISER NI AGRAFE,
NI ADHÉSIF, NI LIEN D'AUCUN SORTE)

LIST OF DOCUMENTS (NO

ORIGINAL DOCUMENTS,
ONLY PHOTOCOPIES,

DO NOT STAPLE, TAPE OR BIND DOCUMENTS)

PRILOGE (NE

ORIGINALOV,

SAMO FOTOKOPIJE ;

NE SPENJAJTE, LEPITE

ALI KAKO DRUGAČE VEŽITE DOKUMENTOV)

(Voir chapitre VII de la note explicative. Joindre copie de toutes les décisions mentionnées sous ch. IV et VI ci-dessus. Se procurer, au besoin, les copies nécessaires, et, en cas d'impossibilité, expliquer pourquoi celles-ci ne peuvent pas être obtenues. Ces documents ne vous seront pas retournés.)

(See Part VII of the Explanatory Note. Include copies of all decisions referred to in Parts IV and VI above. If you do not have copies, you should obtain them. If you cannot obtain explain why not. No documents will be returned to you.)

them,

(Glejte VII. del Navodila. Priložite fotokopije vseh odločitev, navedenih v IV. in VI. delu. Če kopij nimate, si jih priskrbite. Če jih ne morete dobiti, napišite, zakaj. Dokumentov ne vračamo.)

21.

**A.) Kopije dokumentov o osebnih podatkih pritožnice
- ftc. potnega lista za pritožnika**

B.) Pooblastilo

- pooblastilo pooblaščenca ODVETNIKU A.A. iz Velike vasi z dne 1.4.2009

C.) Kopije dokumentov v izvršilni zadevi opr.št. I XY/1994, postopku pravnih sredstev po ZVPSBNO in v pravnih zadevi opr.št. P XY/2010

- ftc. sklepa o izvršbi z dne 6.6.1994
- ftc. ugovora z dne 20.7.1994
- ftc. sklepa o spremembi upnika z dne 4.5.2007
- ftc. sklepa o ustavitvi izvršbe na premoženje z dne 5.5.2007
- ftc. sklepa o ustavitvi postopka z dne 1.12.2009
- ftc. nadzorstvene pritožbe z dne 5.4.2009
- ftc. obvestila z dne 20.4.2009
- ftc. rokovega predloga z dne 29.4.2009
- ftc. sklepa Višjega sodišča v Veliki vasi z dne 5.5.2009
- ftc. zahteve za pravično zadoščenje z dne 18.12.2009
- ftc. tožbe z dne 29.3.2010
- ftc. sodbe Okrajnega sodišča v Veliki vasi z dne 30.4.2010
- ftc. pritožbe z dne 5.5.2010
- ftc. sodbe Višjega sodišča z dne 25.7.2010
- ftc. ustavne pritožbe z dne 25.8.2010
- ftc. sklepa Ustavnega sodišča z dne 10.10.2010

VIII – DÉCLARATION ET SIGNATURE

DECLARATION AND SIGNATURE

IZJAVA IN PODPIS

(Voir chapitre VIII de la note explicative)

(See Part VIII of the Explanatory Note)

(Glejte VIII. del Navodila)

22. Je déclare en toute conscience et loyauté que les renseignements qui figurent sur la présente formule de requête sont exacts.
I hereby declare that, to the best of my knowledge and belief, the information I have given in the present application form is correct.
Izjavljam, da so, po moji vesti in prepričanju, vsi podatki v tej pritožbi pravilni.

Lieu/Place/Kraj VELIKA VAS

Date/Date/Datum 1.12.2010

représentant(e)
representative

(Signature du/de la requérant(e) ou du/de la
Signature of the applicant or of the

Podpis pritožnika/pritožnice ali
predstavnika/predstavnice)

5. ALI JE UREDITEV SODNEGA VARSTVA PRAVICE DO SOJENJA BREZ NEPOTREBNEGA ODLAŠANJA UČINKOVITA

Sodni zaostanki so največji problem slovenskega pravosodja, slovenskega Ustavnega sodišča in ESČP v Strasbourgu. Slovenija je veliko prispevala k zaostankom Evropskega sodišča, med drugim predvsem iz razloga, ker slovenski državljani tožijo državo Slovenijo pred ESČP predvsem zaradi tega, ker jim le-ta krši pravico do sojenja v razumnem roku. To pa seveda ni nič drugega kot posledica sodnih zaostankov. Statistični podatki kažejo, da je Slovenija po številu zadev pred evropskim sodiščem že četrto leto med desetimi državami, ki najbolj obremenjujejo to sodišče. Konec leta 2009 je bila tako po absolutnem številu zadev deseta s 3200 odprtimi zadevami. To je predstavljalo 2,7 % odprtih zadev. Leta 2008 je bila sedma z enakim številom odprtih zadev, ki so takrat sestavljale kar 3,3 % zadev, leto pred tem (torej leta 2007) pa osma z 2700 odprtimi zadevami oziroma 3 % vseh zadev. Skupaj je bila Slovenija obsojena v 220 -ih zadevah, od katerih je bilo približno 210 obsodb zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku. Znesek dosojenih odškodnin v teh obsodbah je alarmanten, saj je morala Slovenija skupaj, predvsem zaradi kršitve pravice do sojenja v razumnem roku, izplačati že nekaj več kot 6 milijonov evrov.

Število zadev, v katerih pritožniki tožijo Slovenijo zaradi kršenja navedene pravice, zadnja leta ne narašča več. Razlog za to je sprejetje ZVPSBNO. Zakon se uporablja od 1. januarja 2007. Evropsko sodišče je menilo, da so pravna sredstva, ki jih daje zakon, učinkovita pravna sredstva v smislu določb EKČP.⁵¹

Menim, da ZVPSBNO ne vsebuje za stranko prijaznega postopka, po katerem uveljavlja svojo pravico do sojenja v razumnem roku. Postopek je namreč dolg in zapleten, saj državnim organom še naprej pušča »odprte roke« glede zavlačevanja zadeve. Stranka mora namreč najprej vložiti nadzorstveno pritožbo na sodišče, ki obravnava njeno zadevo, nato mora, če je le ta zavrnjena, oziroma če preteče čas, ki je določen v četrtem odstavku 6. člena ZVPSBNO (4 meseci), vložiti rokovni predlog in šele nato lahko subsidiarno zahteva pravično zadoščenje. Postopek, kako stranka na koncu pride do

⁵¹Petrovič P., Sodni zaostanki človekovih pravic, URL: http://www.mladina.si/tehdnik/201010/sodni_zaostanki_clovekovih_pravic, (2010 / 10 / EU) (15.12.2010).

pravičnega zadoščenja, pa prav tako podaljša roke oz. potek celotnega sodnega procesa za stranko. V primeru namreč, da na predlog za poravnavo, ni bil dosežen sporazum ali če Državno pravobranilstvo in stranka nista dosegla sporazuma v treh mesecih od vložitve predloga, lahko stranka vloži še »tretje pravno sredstvo«, in sicer tožbo za povrnitev škode.

Posebnost postopka pred sodiščem pa je, da se v tem primeru, ne glede na vrsto ali višino zahtevka uporabljajo določbe ZPP-ja o sporu majhne vrednosti, kar pa je po mojem mnenju edina »dobra« stran tega postopka. V postopku v sporu majhne vrednosti so namreč določeni krajši pritožbeni roki, stranke nimajo pravice do revizije, vsa dejstva in dokaze morajo navesti v tožbi oz. odgovoru na tožbo, postopek poteka na podlagi pisno izvedenih pravnih dejanj, sodišče ima možnost omejiti čas in obseg dokazovanja z namenom pospešitve in ekonomičnosti postopka, ter v tem postopku ni mirovanja postopka.

Kljub vsem prednostim pa je po moji oceni postopek v sporu majhne vrednosti dokaj zapleten in ga prava neuke stranke težko razumejo. Že zgoraj navedeno so v postopku spora majhne vrednosti določene stroge posledice, v kolikor stranka ne navede vseh dejstev in dokazov že v tožbi, je kasneje v zvezi z navajanjem le teh prekludirala. Prav tako so predpisane stroge posledice v primeru izostanka na prvi narok za glavno obravnavo. Če narok predlaga na primer tožeča stranka in kasneje nanj neopravičeno ne pristopi, kljub temu, da je bila pravilno vabljen, sodišče izda sodbo na podlagi odpovedi, če so izpolnjeni pogoji iz 317. člena ZPP. Če je izvedbo naroka zahtevala tožena stranka, pa ne pride, čeprav je bila v redu vabljen, izda sodišče sodbo na podlagi pripoznave, če so izpolnjeni pogoji iz 316. člena ZPP. Če sta obe stranki zahtevali izvedbo naroka, pa nobena ne pride, čeprav sta bili v redu vabljeni, se šteje, da je tožba umaknjena.⁵² Stroge posledice so predpisane tudi v primeru, kadar nobena stranka ni zahtevala oprave naroka, pa ga sodišče samo opravi. V 455. členu ZPP je določeno, da se v primeru, kadar je sodišče izvedlo narok, čeprav ga nobena stranka ni zahtevala, pa ena pravilno vabljen stranka ne pride, šteje, da umika vse dokazne predloge, razen listinskih dokazov, ki jih je predhodno že predložila sodišču. V tem primeru sodišče na predlog nasprotne stranke odloči na podlagi listinskih dokazov ali teh dokazov in drugih dokazov, ki jih je mogoče izvesti na naroku. Če je sodišče izvedlo narok, čeprav ga nobena stranka ni zahtevala, pa nobena pravilno vabljen stranka ne pride, sodišče

⁵² 3. odstavek 454. člena ZPP.

odloči na podlagi listinskih dokazov ali teh dokazov in drugih dokazov, ki jih je mogoče izvesti na naroku.⁵³ V zvezi z opravičilom za izostanek iz naroka za glavno obravnavo pa je potrebno izpostaviti, da je na primer opravičilo iz zdravstvenega razloga potrebno sodišču posredovati na posebnem obrazcu v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo.⁵⁴ V kolikor stranka opravičila ne posreduje na točno tak način, ga sodišče ne upošteva.⁵⁵

Vse navedene posledice so po moji oceni za prava neuke stranke zelo stroge in zato bi bilo prav, da bi v sodnem postopku zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, bilo določeno obvezno zastopanje po pooblaščenju odvetniku. Namreč stranka se v tem postopku dejansko znajde zaradi sodnega postopka, ki je tekel pred njim in kjer je bila žrtev nerazumno dolgega odločanja sodišča. V postopku za uveljavljanje pravice do sojenja v razumnem roku je dejansko ponovno vpeta v sodni postopek in nepošteno bi bilo, da bi v tem postopku utrpela neugodne posledice zgolj zato, ker je zahtevnega sodnega postopka v posledici pomanjkanja pravnega znanja ne razume. Sicer pa sem mnenja, da bi morala država pri sprejemanju ZVPSBNO morebiti upoštevati smernice, sprejete na sestanku komisije na Dunaju 15. in 16. decembra 2006, ki je sicer predlagala, da se naj postopki za uveljavljanje odškodnine zaradi kršitve pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja vodijo v »duhu« skrajšanih postopkov, vendar je pri tem po moji oceni poudarek na smiselni uporabi določb postopka v sporu majhne vrednosti,⁵⁶ ne pa v striktni uporabi teh določb, ki za stranke prinašajo zelo stroge posledice. Pri tem pa je poudariti, da je Republika Slovenija večino smernic, sprejetih na zgoraj omenjenem sestanku komisije, upoštevala pri sprejetju ZVPSBNO.

⁵³ 2. odstavek 455. člena ZPP.

⁵⁴ 2. odstavek 115. člena ZPP.

⁵⁵ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani opr.št. II Cp 2125/2009.

⁵⁶ Bogdan Aurescu, Conclusions to the Preliminary Draft Report on National Remedies in Respect of Excessive Length of Proceedings and Recommendations as to the Remedies to Be Used to Obtain the Speeding-Up of the Proceedings, June 2007, str. 366.

6. ZAKLJUČEK

Iz vsebine diplomske naloge je povzeti, da je do temeljite spremembe zakonodaje glede pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja (opredelitev iz Ustave RS) oziroma pravice do sojenja v razumnem roku (EKČP) prišlo zaradi dejstva, ker dotedanja rešitev tega vprašanja ni zagotavljala učinkovitega pravnega sredstva. To ni bil problem samo v Republiki Sloveniji, temveč tudi v drugih številnih evropskih državah. Zaradi tega so si sledile različne odločbe ESČP, ki so ugotavljale takšne kršitve. Stanje je predstavljalo nevarnost, da bo tudi samo ESČP zasuto s preštevilnimi zadevami.

Tem ugotovitvam je sledilo tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije, ko je ugotovilo neskladnost ZUS-a z Ustavo RS in državnemu zboru naložilo, da v roku enega leta od objave odločbe odpravi ugotovljeno neskladje. Državni zbor je s posebnim zakonom ZVPSBNO uredil to problematiko. Posamezne faze postopka se delno odvijajo v okviru sodišča po upravnem postopku, delno pri Državnem pravobranilstvu, glede odškodnine pa tudi v rednem sodnem postopku. Oceniti je, da je predpisani način reševanja nakazanega vprašanja ustrezen. Prezgodaj pa je zavzeti absolutno stališče, ali bo predpisani način reševanja tega vprašanja dejansko učinkovit v smislu 13. člena EKČP.

Kljub temu, da ZVPSBNO po mojem mnenju, ne vsebuje za stranke prijaznega postopka, pa je le ta očitno učinkovit. Kot sem že omenila, iz statistike ESČP namreč izhaja, da se je število zadev pred ESČP od sprejema ZVPSBNO zmanjšalo. Vendar pa menim, da bilo potrebno ZVPSBNO spremeniti predvsem v delu, ko pravi, da se v postopku pred sodiščem uporabljajo določbe ZPP o sporu majhne vrednosti. Zaradi že omenjenih posledic, ki jih prinese postopek v sporu majhne vrednosti, bi morda bilo bolje, če bi se zadeve reševale smiselno oz. v duhu postopka v sporu majhne vrednosti. Poleg tega sem tudi mnenja, da se v Sloveniji preveč ukvarjamo s kurativo navedene problematike (s sodnimi zaostanki), torej kako zmanjšati sodne zaostanke, ne pa s samo preventivo, torej zakaj do le teh sploh prihaja in kako jih preprečiti. Vsekakor bo za odgovore na odprta vprašanja in iskanje ustreznih rešitev potreben določen čas, a če se jih bomo lotili pravočasno in z zadostno mero potrpljenja, bo sodni sistem v Sloveniji v prihodnje zagotovo bolj učinkovit.

7. LITERATURA IN PRAVNI VIRI

7.1. Literatura

- Galič Aleš , Ustavno civilno procesno pravo: ustavnoprocesna jamstva, ustavna pritožba - meje preizkusa in postopek, Ljubljana, GV Založba, 2004.
- Jenull Hinko, Zagotavljanje sojenja v razumnem roku de lege lata in de lege ferenda, Pravna praksa, št. 13/03 – Priloga, GV Založba, Ljubljana, 2003.
- Klemenčič Verena, Sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice – kršitve prvega odstavka 6. člena konvencije, Pravosodni bilten, št. 107, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str. 175.
- Kos Peter, Kriteriji dopustnosti na Evropskem sodišču za človekove pravice, Odvetnik, junij 2007, let. 10, št. 2, Odvetniška zbornica Republike Slovenije, Ljubljana, 2007, str. 4-8.
- Murgel Jasna, Sprejet 14. protokol k EKČP, Pravna Praksa 2004, Letnik 23, št. 18/19, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 40-41.
- Pavčnik Tomaž, Kaj je razumno?, Pravna Praksa 2005, let. 24, 49/50, GV založba, Ljubljana, 2005, str. 43.
- Pavlin Peter, Pregled vsebine Zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, Pravosodni bilten 2008, letnik 29, št. 1, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str. 13-45.
- Petrovčič Peter, Sodni zaostanki človekovih pravic, URL: http://www.mladina.si/tebnik/201010/sodni_zaostanki_clovekovih_pravic, (2010 / 10 / EU).
- Rus Mateja, Lukenda proti Sloveniji: predstavitev sodbe v zadevi št. 23032/02, Revus 2005, št. 5, GV Založba, Ljubljana, 2005, str. 37-44.
- Šturm Lovro, O Zakonu o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja in razlogih za sprejetje, Pravosodni bilten 2008, letnik 29, št. 1, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str. 7-12.
- Vilfan Ana, Postopek pred ESČP, Pravna Praksa, leto 26/792, št. 20, GV Založba, Ljubljana 2007, priloga, str. II- VII.
- Završek Roman, Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja: (zakon z vidika odvetnikov in pravic strank), Pravosodni bilten 2008, letnik 29, št. 1, CREATOOR d.o.o., Šenčur, 2008, str. 85-103.
- Bogdan Aureescu, Conclusions to the Preliminary Draft Report on National Remedies in Respect of Excessive Length of Proceedings and Recommendations as to the Remedies to Be Used to Obtain the Speeding-Up of the Proceedings, June 2007.
- Ministrstvo za pravosodje, Nadzorstvene pritožbe, URL: http://www.mp.gov.si/si/delovna_podrocja/pravosodna_uprava/aktivnosti_pravosodne_uprave/nadzorstvene_pritozbe/.
- Mihaela Klačinski, Pravica do sojenja v razumnem roku in projekt Lukenda, <http://www.academia.si/clanek/5-pravica-do-sojenja-v-razumnem-roku/stran-1.html> (8.4.2008)
- Svet Evrope, Informacije za osebe, ki želijo podati vlogo na Evropsko sodišče za človekove pravice, 06/2010, URL: http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/A6722D1A-0CFC-42B6-AFA8-E69064E69101/0/SVN__P0_pack.pdf.

- Vlada RS, Ministrstvo za pravosodje, Sporočilo po seji Vlade RS dne 26. 8. 2010, URL: <http://www.mp.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/11999/6785/>, (26.8.2010).

7.2. Pravni viri

- Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, http://www.coe.si/sl/evropsko_sodisce_za_clovekove_pravice/evropska_konvencija_o_varstvu_clovekovih_pravic_in_temeljnih_svoboscin/besedilo_konvencije/.
- Ustava Republike Slovenije, Ur.l. RS, št. 33I/1991, Ur.l. RS, št. 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006.
- Obligacijski zakonik (OZ), Uradni list RS št. št.83/2001, 32/2004, 28/2006 Odl.US: U-I-300/04-25, 29/2007 Odl.US: U-I-267/06-41, 40/2007, 97/2007-UPB1.
- Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), Uradni list RS št. 51/1998, Ur.l. RS, št. 72/1998 Skl.US: U-I-339/98, 11/1999 Odl.US: U-I-339/98, 89/1999, 11/2001-ZRacS-1, 75/2002, 87/2002-SPZ, 70/2003 Odl.US: U-I-331/02-12 (83/2003 popr., 91/2003 popr.), 40/2004-UPB1, 132/2004 Odl.US: U-I-93/03-26, 46/2005 Odl.US: U-I-110/03-16, Up-631/03-13, 96/2005 Odl.US: Up-357/03-23, U-I-351/04, 17/2006, 30/2006 Odl.US: Up-724/04-18, U-I-322/05, 44/2006-UPB2, 69/2006, 110/2006-UPB3, 115/2006, 3/2007-UPB4, 93/2007, 6/2008 Skl.US: U-I-354/07-6, 37/2008-ZST-1, 45/2008-ZArbit, 113/2008 Odl.US: U-I-344/06-11, 28/2009, 47/2009 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/2009 popr.), 57/2009 Skl.US: Up-1801/08-10, U-I-237/08-10, 51/2010.
- Zakon o odvetniški tarifi (ZOdvT), Uradni list RS, št. 67/2008 z dne 4. 7. 2008.
- Zakon o sodnih taksah (ZST-1), Uradni list RS, št. 37/2008 z dne 15. 4. 2008.
- Zakon o pravdnem postopku Ur.l. RS, št. 26/1999, Ur.l. RS, št. 83/2002 Skl.US: U-I-21/02-6, 96/2002, 12/2003-UPB1, 58/2003 Odl.US: U-I-255/99-28, 73/2003 Skl.US: U-I-137/00-21, 2/2004, 2/2004-ZDSS-1 (10/2004 popr.), 36/2004-UPB2, 69/2005 Odl.US: U-I-145/03-9, 90/2005 Odl.US: Up-258/03-14, U-I-74/05, 43/2006 Odl.US: U-I-55/04-10, Up-90/04-15, 69/2006 Odl.US: Up-236/04-16, U-I-314/06, 52/2007, 73/2007-UPB3, 101/2007 Odl.US: Up-679/06-66, U-I-20/07, 102/2007 Odl.US: Up-2089/06-31, U-I-106/07, 45/2008-ZArbit, 45/2008, 62/2008 Skl.US: U-I-275/06-7, Up-811/07-7, 111/2008 Odl.US: U-I-146/07-34, 116/2008 Skl.US: U-I-253/07-6, Up-2118/06-6, 121/2008 Skl.US: U-I-279/08-8, 47/2009 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/2009 popr.), 57/2009 Odl.US: U-I-279/08-14, 12/2010 Odl.US: U-I-164/09-13, 49/2010 Odl.US: U-I-8/10-10, 50/2010 Odl.US: U-I-200/09-14.
- Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja, Ur.l. RS, št. 49/2006 Ur.l. RS, št. 117/2006-ZDoh-2, 58/2009, 28/2010 Skl.US: U-I-13/09-11, 30/2010 Odl.US: U-I-207/08-10, Up-2168/08-12.

7.3. Sodna praksa

- sodba Vrhovnega sodišča RS opr.št. II Ips 198/2010 z dne 15.7.2010.
- sodba Vrhovnega sodišča RS opr.št. III Ips 41/2006 z dne 18.09.2007.
- sodba Višjega sodišča v Mariboru opr.št. I Cp 760/2010 z dne 7.7.2010.
- sodba Višjega sodišča v Mariboru opr.št. I Cp 475/2009 z dne 3.6.2009.

- sodba Višjega sodišča v Mariboru opr.št. I Cp 919/2009 z dne 26.5.2009.
- sklep Višjega sodišča v Ljubljani opr.št. II Cp 1843/2010 z dne 9.6.2010.
- sodba Višjega sodišča v Ljubljani opr.št. II Cp 4120/2009 z dne 12.5.2010.
- sodba Višjega sodišča v Ljubljani opr.št. II Cp 404/2010 z dne 14.4.2010.
- sodba Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 4305/2009 z dne 8.4.2010.
- sodba Višjega sodišča v Ljubljani, opr. št. II Cp 589/200706, z dne 6. 6.2007.
- sodba Višjega sodišča v Ljubljani, opr.št. I Cpg 278/2005, z dne 4.4.2006.
- odločba v zadevi Belinger proti Sloveniji, HUDOC številka REF00003640.
- odločba v zadevi Boddaer proti Belgiji, A 235-D, št. 65/1991/317/389.
- odločba v zadevi Bock proti Nemčiji, A 150, 41604/98.
- odločba v zadevi Koenig proti Nemčiji, A 27, št. 6232/7.
- odločba v zadevi Kudla proti Poljski, HUDOC št. 30210/96.
- odločba v zadevi Lesjak proti Sloveniji, HUDOC št. 33946/03.
- odločba v zadevi Lukenda proti Sloveniji, HUDOC št. 23032/02.
- odločba ESČP v zadevi Molnarova in Kocharova proti Slovaški, z dne 4.3.2003, št. 44965/98.
- odločba ESČP v zadevi Martinas Moreira proti Portugalski, A 143, 21/1987/144/198.
- odločba v zadevi Ribič proti Sloveniji, HUDOC št. 20965/03.
- odločba v zadevi Šakanovič proti Sloveniji, HUDOC št. 32989/02.
- odločba Ustavnega sodišča RS, št. U-I-65/05, 22.9.2005; objava: Uradni list RS, št. 92/05.